

Socialrådgiverens socialfaglige råderum i en inddragende dokumentationspraksis

Forside

Eksamensopgave

Semester:	7. semester
Modul:	Modul 13
Gruppenr.:	Gruppenummer 15
Antal anslag:	179.997
Titel:	Det socialfaglige råderum i en inddragende dokumentationspraksis
Dato:	2. januar 2026
Vejleder:	Christian Li Kristensen

Navn:	Maiken Marie Olesen
Studentmail:	Molese22@student.aau.dk
Navn:	Emma Toksig Jensen
Studentmail:	Etje22@student.aau.dk
Navn:	Amalie Sigsgaard Wind
Studentmail:	Asw21@student.aau.dk

Abstract

This project examines how social workers within the child and youth welfare field navigate their professional discretion when the understanding of participation is translated into concrete written documentation practice. The project is grounded in an increased focus on children's and young people's right to participation through national and international legislation, including the United Nations Convention on the Rights of the Child, the reform Children First, and the Danish Children's Act. At the same time, research points to challenges in the realization of genuine participation in practice. Particular attention is directed towards written documentation as part of the participatory process, as documentation can both reflect and shape the child's voice and the subsequent case process.

The project is based on a hermeneutic scientific approach and applies to a qualitative method. The empirical material consists of four semi-structured interviews with social workers and a former participation coordinator from different municipalities, as well as anonymized case notes. To explore social workers' professional discretion, the project draws theories on Michael Lipsky's concepts of cross pressure and coping mechanisms, Laura Lundy's model of child participation, and the nine principles for written documentation, which illustrate how social workers can write in a respectful and participatory manner in concrete documentation practice. The analysis shows that social workers have a clear understanding of participation as both a right and a professional ideal. However, the translation of participation into written practice is challenged by organizational conditions such as time pressure and considerations related to protecting the child. Documentation is therefore experienced as a field of cross pressure, where social workers must exercise professional judgment in prioritizing the child's perspective and organizational demands.

The project concludes that written documentation is not merely an administrative tool, but a crucial part of participatory practice. The findings show that there is a high degree of methodological freedom in written documentation, where the shared municipal IT system, is primarily used to support casework. To strengthen genuine participation, increased attention must be given to social workers' written competencies as well as to organizational frameworks that allow for reflection and professional development. The findings emphasize that theoretical frameworks are not always fully aligned with professional practice, which must be considered if developing concrete theories and models for documentation practice.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 – Problemfelt og problemformulering	1
1.1 Udvikling i børnesynet og nye visioner for inddragelse af børn og unge.....	1
1.2 Inddragelse i praksis som enten symbolsk eller reel.....	2
1.3 Børn og unges oplevelse af inddragelse i praksis	3
1.4 Socialrådgivernes udfordringer med at realisere inddragelse i praksis	5
1.5 Skriftlighed i socialrådgivernes sagsbehandling.....	6
1.5.1 Juridiske krav til socialrådgivernes skriftlighed	7
1.5.2 Ord sætter spor.....	8
1.5.3 Kobling mellem skriftlighed og inddragende praksis	10
1.7 Problemformulering	12
Kapitel 2 – Projektets undersøgelsesdesign.....	13
2.1 Hermeneutikken som videnskabsteoretisk tilgang.....	13
2.1.1 Gruppens for forståelser af socialrådgivernes inddragelse af børn.....	14
2.2 Den metodiske tilgang for undersøgelsen.....	15
2.2.1 Generering af empiri gennem semistrukturerede kvalitative interview.....	16
2.2.2 Informantgrundlag i projektet	17
2.2.3 Journalnotater som empiri for socialrådgivernes omsætning af inddragelse.....	19
2.2.4 Udarbejdelse af interviewguide og interviewspørgsmål.....	20
2.2.5 Retslige og etiske overvejelser i forbindelse med interviewet.....	22
2.2.6 Transskribering af kvalitative interviews.....	23
2.2.7 Kodning af kvalitative interviews	24
2.3 Projektets analysestrategi.....	25
2.3.1 Den abduktive tilgang som overordnet analysestrategi	26
2.3.2 Tematisk analysering af kvalitativ empiri.....	26
2.3.3 Dekonstruktion som analyse af journalnotater	27
2.4 Kvalitet i undersøgelsen.....	28

Kapitel 3 – Teoretisk grundlag for analysearbejdet	30
3.1 Michael Lipskys krydspres og afværgemekanismer.....	30
3.2 Laura Lundys model som ramme for inddragende børnesamtale.....	32
3.3 De 9 skriftlighedsprincipper som ramme for inddragende dokumentation	33
Kapitel 4 – Analyse af forståelsen og omsætningen af inddragelse	36
4.1.1 Socialrådgiverens forståelse af begrebet inddragelse	36
4.1.2 Socialrådgivernes socialfaglige råderum	39
4.1.3 Socialrådgiverens omsætning af inddragelse i skriftlig dokumentation	43
4.1.4 Anvendelse af specifik sprogbrug i omsætningen til dokumentationspraksis	46
4.1.5 Udfordringer med omsætning af inddragelse i praksis	50
4.2 Analyse af journalnotater	53
4.2.1 Dokumentation af børns synspunkter i sagsbehandling.....	54
4.2.2 Eksternaliserende dokumentationen, hvor problemet adskilles fra barnet	57
4.2.3 Opmærksomhed på forskellen mellem observationer og vurderinger	59
4.2.4 Let forståelig dokumentation med forklaring af professionelle udtryk	61
Kapitel 5 – diskussion af arbejdsvilkår og kompetenceudvikling	64
Kapitel 6 – konklusion.....	68
Referenceliste.....	71

Kapitel 1 – Problemfelt og problemformulering

Dette kapitel danner grundlaget for projektets problemfelt ved at tydeliggøre, hvorfor inddragelse af børn og unge fortsat udgør en kompleks udfordring i socialrådgivernes skriftlige praksis, trods øget juridisk og politisk fokus. Kapitlet belyser udviklingen af børnesynet og de lovmæssige rammer, der danner baggrund for nutidens krav for inddragelse, og afgrænser begrebet med fokus på forskellen mellem henholdsvis symbolsk og reel inddragelse. Derudover inddrages forskning og socialfaglig viden om børn og unges oplevelser af inddragelse samt de udfordringer, socialrådgivere møder i omsætningen af lovens intentioner til konkret dokumentationspraksis. Der redegøres for de retslige krav til både dokumentationen og inddragelsen. Afslutningsvis fremhæves skriftlighedens betydning, idet dokumentationen kan gøre inddragelsen synlig. Kapitlet afgrænser dermed projektets fokus og leder frem til problemformuleringen om, hvordan socialrådgivere forstår og navigerer i det socialfaglige råderum, når principper for inddragelse skal omsættes i konkret dokumentationspraksis.

1.1 Udvikling i børnesynet og nye visioner for inddragelse af børn og unge

Inddragelsen af børn og unge har gennem de seneste årtier fået stigende politisk og juridisk opmærksomhed, både internationalt og nationalt. I 1989 vedtog De Forenede Nationer konventionen om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), som udgør en retslig ramme for arbejdet med børneinddragelse. I et retssikkerhedsmæssigt perspektiv knyttes begrebet inddragelse til konventionens artikler 12-15, hvor det engelske begreb “participation” er oversat til deltagelse (Jensen & Sørensen, 2023). Børnekonventionen understreger børn og unges ret til at blive hørt i forhold, der vedrører deres eget liv. Artikel 12 fremhæves ofte som grundlæggende, når man taler om inddragelse og deltagelse i et juridisk perspektiv. Ifølge artikel 3 skal barnets tarv være et grundlæggende hensyn i alle beslutninger. Artikel 12 giver barnet og den unge ret til frit at udtrykke sine synspunkter og forpligter voksne til at tillægge disse passende vægt i overensstemmelse med barnets og den unges alder og modenhed (Henriksen et al., 2025). Børnekonventionens artikler fremhæver dermed, at barnet og den unges ret til inddragelse ikke blot er et ideal, men en rettighed, som er anerkendt internationalt og forpligtende nationalt gennem dansk lovgivning.

I Danmark har der ligeledes været stigende politisk opmærksomhed på inddragelsen af børn og unge gennem de seneste årtier. Med reformen 'Børnene Først' fra 2021 blev der skabt bred enighed i Folketinget om at styrke indsatsen for udsatte børn og familier gennem tidligere indsatser, større stabilitet og færre skift (Social- og boligministeriet, 2025). Reformen markerede samtidig et vigtigt skridt mod et tidssvarende børnesyn, hvor børn i højere grad anerkendes som selvstændige individer med egne perspektiver. Aftaleteksten præciserer dog ikke, hvad et tidssvarende børnesyn konkret indebærer (Social- og Ældreministeriet, 2025). Ifølge lovgivningen bygger det nutidige børnesyn på en omsætning af børns rettigheder og en styrket inddragelse i sagsbehandlingen, hvor barnet ses som aktør i eget liv, og hvor dets holdninger bør inddrages af retssikkerhedsmæssige, socialfaglige og evidensmæssige årsager (Jensen & Sørensen, 2023).

Denne udvikling er videreført med Barnets Lov, som trådte i kraft i januar 2024. Her tydeliggøres ambitionen om at sikre flere rettigheder for børn og unge. Barnets holdninger skal tilvejebringes og inddrages løbende i sagsbehandlingen, også uden forældremyndighedsindehaverens samtykke, hvis hensynet til barnet tilsiger det jf. Barnets Lov § 5 stk. 3. Det er alene ved helt særlige tilfælde, at denne rettighed om inddragelse helt eller delvist kan fraviges, såfremt barnet eller den unges alder eller andre forhold i afgørende grad taler imod det. I sådanne tilfælde skal barnets eller den unges holdning og synspunkter tilvejebringes på anden vis jf. Barnets Lov § 5 stk. 4. Dermed påhviler det de professionelle omkring barnet eller den unge at tilrettelægge inddragelsen og vurdere dens omfang i forhold til barnets eller den unges alder, modenhed og situation. Dette betyder, at socialrådgivere ikke alene skal varetage barnets tarv ud fra et beskyttelseshensyn, men samtidig sikre, at barnets eller den unges stemme bliver hørt og tillagt vægt i overensstemmelse med lovgivningen og det nutidige børnesyn (Jensen & Sørensen, 2023).

1.2 Inddragelse i praksis som enten symbolsk eller reel

Som tidligere nævnt har børn og unge en juridisk ret og pligt til at blive inddraget i deres egen sag, men begrebet inddragelse kan imidlertid forstås på flere måder, hvilket skaber en vis kompleksitet i den socialfaglige praksis. For at tydeliggøre, hvordan inddragelse forstås i en børnefaglig kontekst er Børnerådets definition af begrebet:

Børneinddragelse er at inddrage børns egne artikulerede holdninger, oplevelser og ønsker i såvel individuelle forhold som kollektive demokratiske processer. At inddrage

børn betyder, at de bliver set, mødt, forstået og spejlet, og at det omsættes til nye perspektiver på og konkret viden om fx kommunale praksisser, der har betydning for børn. Formålet med reel børneinddragelse er at give børn en stemme, at blive klogere gennem samspillet med børnene og at handle på baggrund af deres perspektiver (Sjørup et al., 2023, s. 3).

Inddragelse skal desuden forstås som et fagligt redskab og som en juridisk rettighed. Når inddragelse betragtes som et fagligt redskab, skelnes der ofte mellem symbolsk og reel inddragelse. Symbolsk inddragelse kan komme til udtryk ved, at børn og unge i højere grad er til pynt på møder, til samtaler og ved tilsyn. Dette sker, når myndighederne alene opfylder det formelle krav til inddragelse, hvor barnet eller den unges ønsker ikke tages i betragtning eller inddrages i beslutningsprocessen. Reel inddragelse kommer til udtryk, når børn og unge får mulighed for at udtrykke egne synspunkter, erfaringer og ønsker, og når disse bliver lyttet til, forstået og taget alvorligt af socialrådgiverne i det beslutningsgrundlag, der danner rammen for eventuelle valg af indsats (Jensen & Sørensen, 2023). Socialrådgiveren arbejder indenfor en række socialfaglige forpligtelser, hvor der i forlængelse heraf anvendes socialfaglige metoder. Når det kommer til inddragelse, kan det bestå af Signs of Safety, de tre huse, samtaler med billeder eller anden kreativ og aktiv leg (Social- og boligstyrelsen, 2025a).

Projektet tager afsæt i skelnen mellem symbolsk og reel inddragelse. Det primære fokus i projektet er, hvordan disse former for inddragelse afspejler sig i socialrådgiverens forståelse af begrebet inddragelse i praksis. Dette fokus er begrundet i, at reel inddragelse er forankret i både dansk og international lovgivning, hvor blandt andet Børnekonventionens artikel 12 fastslår, at børn og unge har ret til at udtrykke deres synspunkter, og disse skal tillægges passende vægt i sagsbehandlingen. Dette giver samtidig mulighed for at afdække eventuelle spændinger mellem lovgivningens krav og den praksis, der udspiller sig i mødet mellem socialrådgiveren og den unge.

1.3 Børn og unges oplevelse af inddragelse i praksis

Inddragelse af børn og unge bygger på mange gode intentioner, som blandt andet fremgår af Børnekonventionen, 'Børnene Først' reformen og Barnets Lov. Forskning viser dog, at inddragelsen af børn og unge fortsat ikke sker i tilstrækkeligt omfang, hvilket kan påvirke den videre kvalitet af sagsbehandlingen. Dette gælder ikke kun i Danmark men også internationalt, hvor mange børn og unge oplever begrænset eller ingen reel indflydelse på beslutninger, der berører

deres liv. Flere studier peger på, at børn og unge i høj grad mangler viden om egen sag, rolle og muligheder for indflydelse, hvilket kan skabe utryghed og afstand i relationen til socialrådgiverne. Derudover beskriver børnene og de unge, at de især ved netværksmøder med mange professionelle oplever, at de voksne taler hen over hovedet på dem (Jensen & Sørensen, 2023), hvilket kan blive et udtryk for den symbolske inddragelse.

Børnene og de unges egne erfaringer kan give et indblik i, hvordan inddragelse opleves i sagsbehandlingen. En rapport fra VIVE 'Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling' fra 2020 viser, at lidt over hver femte unge i alderen 12-17 år ikke oplever, at deres socialrådgiver tager deres mening alvorligt, og det er cirka halvdelen af de unge, som får forklaret beslutningerne om sin sag fra sin socialrådgiver (Kloppenborg & Lausten, 2020). Hertil fremhæver Mette Larsen i en artikel fra Dansk Socialrådgiverforening 'Når sagsakter bliver læst som livshistorier', at den skriftlige dokumentation ofte fungerer som en vigtig bro mellem børnene, de unge og socialrådgiverne. Mette Larsen påpeger, at sagsakterne kan opleves som fremmedgørende, hvis de ikke aktivt er blevet inddraget i gennemgang og forklaring af dokumenter, som vedrører barnet (Nielsen, 2022).

Interessen for at søge aktindsigt har de senere år været stigende, hvilket Rigsarkivet, foreninger som DAV og TABUKA samt kommuner beretter om. Der findes dog ikke officielle tal på, hvor mange det drejer sig om, men i nogle kommuner, som har registreret antallet af aktindsigtsbegæring, har man set tredobbelte stigninger inden for få år. I takt med den stigende interesse for aktindsigt får flere indblik i, hvordan de er blevet beskrevet af de fagprofessionelle (Larsen, 2024). En tidligere anbragt ung, Helle, har søgt aktindsigt i sine sagsakter. Helle beskriver, at der heraf fremgår mange negative beskrivelser af hende såsom: "Helle er et dovent barn" og "Helle er vanskelig". Helle beskriver det som, at der bliver tegnet et meget negativt billede af hende. Denne beskrivelse taler ind i en generel kritik, som tidligere børn af systemet har rejst i de senere år, hvor mange oplever, at de af systemet er blevet mødt med den indstilling, at de var særligt udfordrende med fokus på deres problemfyldte identitet. Sådanne beskrivelser kan være med til, at børnene ikke kan genkende sig selv i beskrivelserne (Larsen et al., 2024d). Denne kritik af skriftligheden i børnesager kan for kommunalt ansatte medarbejdere være svær at genkende, idet mange oplever, at der er stort fokus på børn og unges ressourcer, og der anerkendes meget. Dog er det sårbart at blive beskrevet af andre, og det er især de kritiske ord og vendinger, som man husker (Larsen, 2024). Skriftligheden i både børne- og ungesager kan være problematisk, idet ovenstående peger på, at dokumentationen ikke udelukkende har betydning i et her-og-nu-perspektiv. Et barn forholder sig ikke nødvendigvis løbende

til, hvordan der skrives om vedkommende, men beskrivelserne kan få betydning på et senere tidspunkt.

På baggrund af ovenstående afgrænses projektet til at have en bred målgruppe, som omfatter alle børn og unge i alderen 0 til 18 år¹. Dette er med afsæt i, at inddragelse er en rettighed for alle børn og unge jf. Barnets Lov §§ 5 stk. 3 og 4, hvor forskningen viser, at udfordringer med reel inddragelse samt konsekvenserne af den skriftlige dokumentation gør sig gældende på tværs af alder. Da både børn og unge påvirkes af den måde, de beskrives og inddrages på, finder vi det relevant at inddrage et aldersmæssigt bredt perspektiv for at belyse de problemstillinger, der knytter sig til socialrådgiverens skriftlige arbejde med inddragelse.

1.4 Socialrådgivernes udfordringer med at realisere inddragelse i praksis

Når børn ikke reelt inddrages i sagsbehandlingen, kan det skyldes flere forhold. En væsentlig faktor er socialrådgivernes perspektiv på børns rettigheder. Nogle socialrådgivere vurderer, at barnet ikke altid bør inddrages, fordi de anses som sårbare, og fordi inddragelse kan risikere at påføre dem yderligere belastning (Jensen & Sørensen, 2023). Samtidig kan inddragelsen af børn i praksis være præget af dilemmaer, da socialrådgivere ofte navigerer mellem forskellige børnesyn og modsatrettede hensyn, hvilket kan gøre det udfordrende at omsætte de politiske intentioner til praksis (Børnerådet, 2016). Manglende inddragelse begrundes dermed som et ønske om at beskytte barnet med henvisning til barnets tarv. Denne tilgang kan bygge på en forståelse af, at barnet ikke er i stand til at bære det ansvar, der følger med inddragelsen. Samtidig kan det medføre, at barnet netop fratages muligheden for at blive inddraget, hvilket står i kontrast til lovgivningens krav om inddragelse. Ud over socialrådgivernes perspektiv findes der en række forhold, som kan påvirke graden af inddragelse. Dette afspejles i Barnets Lov § 5, stk. 4, hvor det fremgår, at kravet om samtaler og anden direkte kontakt i særlige tilfælde kan fraviges, hvis barnets eller den unges alder og modenhed eller andre forhold i afgørende grad taler imod det. Bestemmelsen understreger imidlertid, at barnets synspunkter i sådanne tilfælde fortsat skal tilvejebringes på anden vis, hvilket vidner om lovgivningens fokus på, at inddragelse skal sikres, selv når den må foregå indirekte (Jensen & Sørensen, 2023).

¹ Betegnelsen "barn" anvendes i projektet som en samlet reference til både børn og unge for at skabe overskuelighed i fremstillingen. Når der refereres til "børn", omfatter det således målgruppen fra 0 til 18 år. Undtagelser forekommer dog, når vi gengiver kilders formuleringer, hvor der henvises til "den unge".

I andre tilfælde anser socialrådgivere det som værende kompliceret og svært at inddrage barnet på baggrund af den organisatoriske kontekst, hvor det synes vanskeligt for socialrådgiverne at opretholde en god kontakt til barnet. Herunder påpeger forskere, at udfordringen med at realisere inddragelse også kan ligge i strukturelle forhold som for mange administrative opgaver, som betyder, at socialrådgiverne ikke har tiden til at forberede møder og opfølgninger (Jensen & Sørensen, 2023). Konsekvensen af dette spiller ind på udbyttet af samtalen for både barnet samt socialrådgiveren, hvilket bliver endnu en konsekvens for at inddragelsen ikke bliver optimal. Dansk Socialrådgiverforening har udarbejdet en vilkårsundersøgelse i 2025 blandt 956 socialrådgivere på børne- og ungeområdet, som understøtter denne problematik. Resultaterne viser, at 70% af børne- og ungerådgiverne vurderer, at inddragelsen er blevet styrket efter implementeringen af Barnets Lov. Samtidig fremhæver undersøgelsen en central udfordring, idet 61,1% af de adspurgte ikke mener, at de i praksis har mulighed for at leve op til lovens krav om løbende inddragelse af barnet eller den unge (Socialrådgiverforening, 2025).

På baggrund af ovenstående afgrænses projektet til socialrådgivernes myndighedsudøvelse på børne- og ungeområdet i den kommunale forvaltning. Denne afgrænsning er valgt, fordi myndighedsområdet udgør rammen for det socialfaglige arbejde, hvor socialrådgiverne skal navigere mellem lovgivningsmæssige, økonomiske og organisatoriske hensyn, samtidig med at barnets stemme skal inddrages (Hansen, 2015), hvilket udgør socialrådgiverens socialfaglige råderum, der sætter betingelserne for det sociale arbejde. Socialrådgiveren vil i denne forbindelse fortolke sin faglige rolle baseret på kendskab til organisationens ressourcer, regler og retningslinjer (Svensson et al., 2009a). Dette giver mulighed for at undersøge, hvordan socialrådgiverne forstår og navigerer i dette socialfaglige råderum i konkret inddragelsespraksis.

1.5 Skriftlighed i socialrådgivernes sagsbehandling

I socialrådgivernes myndighedsudøvelse på børne- og ungeområdet spiller skriftligheden en afgørende rolle, fordi de skrevne ord dokumenterer, fortolker og kan påvirke den videre sagsbehandling (Andersen & Schnohr, 2022). I det kommende afsnit præsenteres de lovgivningsmæssige rammer, som stiller tydelige krav til dokumentation. Derefter udfoldes betydningen af de ord socialrådgiverne skriver, og hvordan de både beskriver og påvirker barnet og den videre sagsbehandling. Slutteligt undersøges koblingen mellem skriftlighed og inddragelse, hvor særligt børnesamtalens omsætning til skriftlig form er afgørende for, om barnets stemme reelt indgår i dokumentationen.

1.5.1 Juridiske krav til socialrådgivernes skriftlighed

Når socialrådgiverne i sin myndighedsudøvelse på børne- og ungeområdet skriver om børn i forbindelse med en socialfaglig sag, er det på baggrund af en række lovgivningsmæssige krav. Et grundlæggende vilkår i socialrådgivernes arbejde er, at de er underlagt notatpligten jf. Lov om offentlighed i forvaltningen (OFL) §§ 13 og 15, hvilket indebærer, at inddragelsen og de væsentlige oplysninger skal dokumenteres skriftligt. På den måde skabes der både gennemsigtighed i sagsbehandlingen og et retsligt grundlag for at sikre, at barnets perspektiv bliver taget alvorligt (Bergmann, 2015). I udarbejdelsen af skriftlige dokumenter, er det socialrådgivernes ansvar, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse, hvilket også kaldes officialprincippet jf. Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (RSL) § 10. Deraf skal det fremgå af sagen, hvor de forskellige oplysninger stammer fra. Hvis der er tale om faktuel forkerte eller ufuldstændige oplysninger, kan der være ret til at få oplysningerne berigtiget efter databeskyttelsesforordningen art. 15.

Formålet med Barnets Lov jf. § 1 er at tilbyde børn, unge og deres familier rådgivning, hjælp og støtte for at forebygge sociale problemer, at tilgodese særlige behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer hos barnet eller en ung. Skriftlig sagsbehandling, der udarbejdes efter Barnets Lov, skal derfor ligge inden for disse overordnede formål (Larsen et al., 2024b). Det vil sige, at alt hvad der dokumenteres såsom journalnotater bør afspejle et sigte om enten forebyggelse eller imødekommelse af barnets særlige behov.

Socialrådgiverne er underlagt Databeskyttelsesforordningen (GDPR), idet der foretages persondatabehandling, når vedkommende skriver og dokumenterer som led i arbejdet med børn. Derfor skal grundlaget for behandlingen være saglig, nødvendig og begrænset. Den registrerede har efter databeskyttelsesreglerne ret til indsigt i de personoplysninger, som socialrådgiverne behandler om den pågældende samt ret til at modtage oplysninger om de behandlinger, socialrådgiverne foretager jf. artikel 15, således kan barnet kontrollere, at personoplysningerne er korrekte. Derudover har den registrerede ret til berigtigelse af forkerte eller ufuldstændige oplysninger jf. artikel 16. Dette indebærer, at socialrådgiverne ikke må afvise at supplere en sags oplysninger med yderligere oplysninger, såfremt dette kan gøre den socialfaglige sag mere fuldstændig eller ajourført.

Børn, der er fyldt 10 år, har ret til at udøve partsbeføjelser jf. BL § 3. Dette giver barnet adgang til sagens oplysninger og ret til at komme med bemærkninger, før der træffes afgørelse jf. Forvaltningsloven (FVL) § 19. Når et barn får adgang til materialet, følger der en pligt til at udforme skriftlige oplysninger på et niveau, som barnet kan forstå, og som tager hensyn til barnets modenhed. Dette betyder, at oplysningerne skal fremstilles tydeligt, korrekt og enkelt, således barnet selv kan forstå, hvad oplysningerne betyder, og hvordan de anvendes. GDPR punkt 58 fremhæver, at gennemsigtighed er et grundlæggende princip i al behandling af personoplysninger. Forordningen lægger en særlig forpligtelse på myndigheder og private aktører, når der behandles data om børn. Dette krav har direkte betydning i sager, hvor børn har egne partsrettigheder, fordi barnet i så høj grad som muligt skal kunne forstå indholdet af sagen. Når skriftligt materiale udformes i overensstemmelse med lovgivningens krav, kan det understøtte barnets mulighed for reel inddragelse og forståelse af egen sag.

1.5.2 Ord sætter spor

I socialrådgivernes myndighedsudøvelse på børne- og ungeområdet spiller skriftligheden en afgørende rolle, fordi de skrevne ord både dokumenterer, fortolker og kan påvirke den videre sagsbehandling. Skriftligheden i det sociale arbejde har ændret sig over tid og er i dag kendetegnet ved en systematisk tilgang med fokus på metoder og skemaer. Socialrådgiverne arbejder ud fra den systematiske metode Integrated Children's System, der bygger på inddragelse af barnet, familie og netværk i en helhedsorienteret tilgang med fokus på ressourcer og udfordringer. I den systematiske skriftlighed indgår flere forskellige elementer, som består af beskrivelse, analyse, vurdering, indstilling og beslutning (Social- og Boligstyrelsen, 2023a).

Der ses et behov for øget dokumentation i praksis på tværs af organisationer og sektorer ud fra et ønske om øget borgerdeltagelse. Skriftlige dokumenter er nødvendige i en socialfaglig sag, da de blandt andet er med til at danne grundlaget for tværprofessionelt samarbejde og forvaltningens beslutning om indsats. En sag der vedrører en ung kan forløbe over flere år, hvor der produceres en omfattende mængde af tekst på baggrund af børnesamtaler, som kan bestå af journalnotater, statusbeskrivelser, undersøgelser og handleplaner. De skriftlige dokumenter er med til at redegøre for dele af handlinger, begivenheder, interaktioner og beslutninger vedrørende barnet, hvorfor det er vigtigt, at barnet og familien så vidt muligt oplever at få indflydelse og kan genkende sig selv i beskrivelserne. Ydermere skal dokumentationen beskrive mange

aktører med hvert deres perspektiv, som kan bestå af familiernes perspektiv, de professionelle og organisationens perspektiver samt lovgrundlag (Villumsenm, 2022).

De skrevne ord i skriftlige dokumenter kan have indflydelse på de beslutninger og afgørelser, der træffes efterfølgende, hvilket blandt andet kan komme til udtryk ved, at der kan opstå identitetsformende beskrivelser i skriftligheden. De identitetsformende effekter fortæller noget om, hvordan det sikres, at beskrivelserne bliver givtige for de børn der skrives om. Et eksempel på en sådanne identitetsformende effekt kunne være: ”August forstyrrer ofte i timerne, er negativ, ødelægger ting, går fra timerne før tid og tager andre elever med”. Når et barn omtales på den måde, kan det på én gang afgrænse og åbne for forståelses- og handlemuligheder for en eventuel indsats. Ydermere beskriver nyere udviklingspsykologi, at de historier der fortælles og opstår om barnet i interaktion med andre bliver identitetsformende for individet (Andersen & Schnohr, 2022). I ovenstående eksempel kan det betyde, at August vil se på sig selv som værende et forstyrrende element, som ødelægger timerne, hvilket kan være problematisk for den barnets identitetsforståelse.

Rapporten ‘Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet’ påpeger, at de unge i stigende grad anses som aktive subjekter, men deres møde med socialrådgiverne er ofte præget af, hvordan systemet organiserer sagsbehandling og dokumentation. Herunder viser rapporten også, at selvom de unge bliver hørt i de formelle møder, kan skriftlighedsens rolle som dokumentationsredskab begrænse deres handlemuligheder og oplevelse af indflydelse, hvis socialrådgivernes skrivestil og informationsform ikke understøtter forståelse og dialog (Bengtsson & Henze-Pedersen, 2022). Heraf fremgår det, at skriftligheden synes vanskelig i socialrådgivernes sagsbehandling, og på trods heraf får den ikke samme opmærksomhed som den mundtlige del af sagsbehandlingen, hvilket gør sig gældende for både praksisfeltet og socialrådgiveruddannelsen. De to kommunikationsformer er gensidigt afhængige, idet det ikke nytter, at socialrådgiverne kan kommunikere mundtligt med barnet, hvis vedkommende ikke evner at overføre kommunikationen til en skriftlig form, der konkret og autentisk gengiver samtalen og borgerens perspektiv (Djurhuus, 2016). En velformuleret skriftlighed er med til at understøtte gennemsigtighed, give barnet mulighed for at kommentere eventuelle misforståelser og sikre, at beslutninger og faglige skøn bliver tydelige og kontrollerbare for både barnet og selve forvaltningen. Samtidig skal socialrådgiverne være opmærksomme på, at barnets erfaringer, baggrund og perspektiver er med til at forme barnets problemforståelse. Det betyder, at socialrådgiverne både skal forstå barnets perspektiv og samtidig

støtte barnet i at udvide sin forståelse gennem nye indsigter og handlemuligheder. For at undgå, at problemforståelsen ensidigt præges af socialrådgivernes egne værdier og forforståelser, kræves en bevidst og reflekteret tilgang, hvor barnets oplevelse både anerkendes og udfordres (Posborg, 2016).

I projektet afgrænses der til dokumentation efter endt børnesamtale i alle faser af sagsbehandlingen fra indledende samtaler på baggrund af underretninger, screeninger, afdækninger og børnefaglige undersøgelser samt løbende opfølgningsamtaler. Børnesamtalen er den primære arena for at indhente barnets perspektiv, idet samtalen giver barnet mulighed for at komme til orde. Denne brede tilgang giver et mere nuanceret billede af, hvordan barnet inddrages, og hvordan socialrådgiverne navigerer i det socialfaglige råderum, når samtalerne efterfølgende omsættes i konkret dokumentationspraksis. Vi er opmærksomme på, at børnesamtaler altid har et specifikt formål, hvilket betyder, at inddragelsen kan variere afhængigt af, om samtalen sker på baggrund af en underretning eller som opfølgning på en indsats (Djurhuus, 2016).

1.5.3 Kobling mellem skriftlighed og inddragende praksis

Der er en tæt sammenhæng mellem inddragelse og skriftlighed i socialrådgivernes praksis. Børnesamtalen udgør det første led i inddragelsesprocessen, mens socialrådgivernes efterfølgende journalnotater eller referater udgør det andet. Referaterne fungerer dermed som en indikator for, i hvilken grad inddragelsen reelt har fundet sted, idet barnets perspektiver og oplevelser afspejles i måden, de dokumenteres og fortolkes på (Andersen & Schnohr, 2022). I Håndbog om Barnets Lov fremhæver Social- og Boligstyrelsen, at det i et inddragelsesperspektiv kan være relevant at genbesøge dokumentationspraksis, da et sprog, der virker stigmatiserende eller fremstiller barnet som et problem, kan svække oplevelsen af reel inddragelse og medindflydelse (Social- og Boligstyrelsen, 2023b). Skriftligheden kan derfor betragtes som en central del af den inddragende praksis, fordi den både afspejler og påvirker relationen mellem barnet og socialrådgiveren.

I en artikel fra Socialrådgiveren udfolder tre undervisere fra Københavns Professionshøjskole inddragelse som en ret til at sikre, at børn ikke alene bliver skrevet om, men også bliver skrevet med på en respektfuld måde. De tre undervisere, Mette Larsen, Idamarie Leth Svendsen og Anne Homann Bjerregaard, har udarbejdet 'De 9 skriftlighedsprincipper', som har til formål at

guide fagprofessionelle i at skrive respektfuld og sagligt om, sammen med eller til børn i sårbare og udsatte positioner. Svendsen påpeger retten til inddragelse i den skriftlige del af sagsbehandlingen gennem følgende citat:

Dels er socialrådgiveren sikker på, at det, han eller hun har hørt og skrevet, også er det, barnet sagde, og dels er prognosen for en positiv effekt af indsatsen bedre, når barnet eller den unge – og forældrene – forstår og er med på den forandring, der skal ske. Så på den måde burde vores principper for skriftlighed understøtte bedre sagsbehandling. Og det er jo særligt vigtigt på det sociale område, fordi vi har at gøre med det mest sårbare og svære i de børn og unges liv, og fordi det har så stor betydning for dem, hvad vi beslutter (Rasmussen, 2025, s. 29).

Svendsen mener også, at denne tilgang til skriftligheden er med til at kvalificere socialrådgivernes beslutninger og afgørelser i forbindelse med barnets sagsforløb, idet barnet i højere grad kan genkende sig selv i beskrivelserne (Rasmussen, 2025). Barnets Lov §5, stk. 3 fastslår, at barnet eller den unge har ret til løbende inddragelse i sagsbehandlingen, hvilket skal sikre, at barnets perspektiv altid indgår i beslutningsgrundlaget, og dets stemme reelt kan indgå i afgørelserne. Udfordringen i praksis består i, at skriftligheden skal tjene flere formål samtidig, da den skal understøtte inddragelsen af barnet, fungere som arbejdsredskab for socialrådgivere og samarbejdspartnere samt indgå i en juridisk og organisatorisk kontekst (Rasmussen, 2025).

Larsen peger på, at børn tillægger det stor betydning at kunne genkende sig selv i det professionelle skriver om dem. De ønsker at blive oplevet som individer med egne perspektiver frem for at blive fremstillet som problemet i deres sag. Prognosen for en positiv effekt af indsatsen er større, når barnet og forældrene forstår og er med på den forandring, der skal ske. Ligeledes fremhæver adjunkt Bettina Bruun Andersen fra Københavns Universitet, at det er særligt betydningsfuldt for børn ikke at blive opfattet som dem, der bærer ansvaret for problemerne, men at deres situation forstås og beskrives på en respektfuld og fagligt underbygget måde. Samlet set belyser deres forskning, at skriftlighed ikke blot er et formelt krav, men en faktor i at sikre reel inddragelse af børn, hvilket gør det til et væsentligt og vedvarende problemfelt i socialrådgivernes praksis (Rasmussen, 2025). Denne dobbelthed kan skabe spændinger, fordi den skriftlige fremstilling af børns stemmer ikke altid afspejler den reelle inddragelse.

1.6 Problemformulering

På baggrund af ovenstående problemfelt finder vi det interessant samt relevant at undersøge følgende problemformulering:

Hvordan navigerer socialrådgivere i det socialfaglige råderum, når forståelsen for inddragelse skal omsættes i den konkrete dokumentationspraksis på børne- og ungeområdet?

Kapitel 2 – Projektets undersøgelsesdesign

I dette kapitel præsenterer vi projektets undersøgelsesdesign, som danner rammen for, hvordan vi undersøger socialrådgivernes arbejde med reel inddragelse gennem skriftligheden. Vi redegør for de valg, der ligger til grund for undersøgelsen, herunder den hermeneutiske tilgang, den kvalitative metode og den abduktive analysestrategi. Kapitlet beskriver, hvordan vi indsamler og fortolker data, samt hvordan vi forholder os til etiske og kvalitetsmæssige overvejelser. Formålet er at skabe gennemsigtighed i vores forskningsproces og vise, hvordan designet understøtter besvarelsen af projektets problemformulering.

2.1 Hermeneutikken som videnskabsteoretisk tilgang

Hermeneutikken er valgt som videnskabsteoretisk tilgang, fordi den muliggør en fortolkende forståelse af socialrådgivernes skriftlige sagsarbejde med børn. I modsætning til en tilgang, der søger objektive forklaringer såsom positivismen, tager hermeneutikken udgangspunkt i konkrete menneskelige erfaringer (Christensen, 2021a).

Hermeneutikken handler om at forstå og fortolke, hvordan mennesker skaber mening i bestemte situationer og sammenhænge. Den hermeneutiske ontologi involverer, at vi som mennesker og undersøgere er sat i verden med forforståelser, der er udgangspunktet for vores forståelser og dermed også for vores handlinger (Kristiansen, 2017). Forforståelse dækker over, at vi aldrig kan frigøre os fra vores historiske, sociale og kulturelle forudsætninger, og enhver forståelse derfor er betinget af en forudgående forståelse (Gilje N. , 2017a). Som undersøgere kan vi dermed ikke møde verden forudsætningsløst, da vi som sociale væsener altid er en del af en fortolkningsproces (Christensen, 2021a). Dette gælder også for projektet, hvor vi må forholde os til både vores egen og informanternes kontekst. Informanternes historie og erfaringer er medskabende for den viden og de forståelseshorisonter, som vi fortolker deres udsagn ud fra (Kristiansen, 2017). I relation til vores problemformulering betyder det, at socialrådgivernes skriftlige praksis, herunder journalnotater efter børnesamtaler, ikke kan forstås som neutrale gengivelser af virkeligheden, men som fortolkede fremstillinger, der formes af informanternes sociale, kulturelle og historiske verden.

Bevægelsen mellem forforståelser og tilegnelse af ny viden er grundlæggende for det hermeneutiske arbejde. Den hermeneutiske cirkel betragtes som en model for erkendelsesprocessen i hermeneutikken, der gennem en fortolkende bevægelse muliggør udviklingen af ny forståelse

og ny viden (Christensen, 2021a). Den dialektiske forståelsesstruktur kommer til udtryk ved, at de enkelte dele af det undersøgte fænomen får mening gennem deres relation til helheden, samtidig med at forståelsen af helheden gradvist udvikles gennem fortolkningen af de enkelte dele. I vores undersøgelse anvendes interviewet til at opnå en dybere forståelse af, hvordan socialrådgiverne inddrager barnet i den skriftlige sagsbehandling, hvilket uddybes senere i projektet. Denne forståelse udspringer af vores egen forforståelse, hvor den genererede empiri skal bidrage til nye perspektiver på problemstillingen. Med afsæt i hermeneutikken betyder det, at fortolkningen af informanternes erfaringer og meninger sker gennem sproget, som udgør adgangen til deres meningstilskrivelser (Kristiansen, 2017). Fortolkningen må ses i sammenhæng med vores forforståelse fra problemfeltet, som danner udgangspunkt for, hvordan vi tilgår og tolker empirien.

Ifølge hermeneutikken opstår ny erkendelse i mødet mellem 'det kendte' og 'det fremmede'. Vi erkender verden, når vores forforståelser forstyrres af noget, vi ikke umiddelbart er i stand til at forstå, netop fordi vi tolker ud fra bestemte forudsætninger. I forhold til vores konkrete problemformulering, kan det komme til udtryk ved, at en socialrådgiver giver os et nyt blik på, hvordan vedkommende forstår det skriftlige arbejde med at inddrage børn. I mødet med det fremmede kan vores forforståelse dermed udvides, så det, der tidligere virkede uforståeligt, sættes i perspektiv og forstås på ny (Kristiansen, 2017). Denne fortolkningsmekanik kan overføres til begrebet horisontsammensmeltning, hvor forståelsen af et fænomen udvikles gennem dialog, fortolkning og inddragelse af teori og empiri (Ringø & Christensen, 2022). Her opstår en dynamisk bevægelse, hvor vores forforståelse gradvist ændres og kvalificeres, indtil ny viden ikke længere tilføjer væsentlige perspektiver, og en mere nuanceret forståelse af problematikken er frembragt. Dog er forståelsesprocessen principielt uendelig, da enhver forståelse altid kan sættes i relation til nye forståelseshorisonter (Kristiansen, 2017). Den hermeneutiske tilgang betyder derfor, at vores undersøgelse ikke søger at producere objektiv viden, men at udvikle en forståelse af socialrådgivernes skriftlige praksis, som er forankret i de meningsskabelser, der opstår i mødet med informanterne.

2.1.1 Gruppens forforståelser af socialrådgivernes inddragelse af børn

Det er en hermeneutisk pointe, at forskeren altid møder sit genstandsfelt med bestemte erfaringer, antagelser og forventninger. Disse udgør den forståelseshorisont, man fortolker ud fra, og som samtidig udvikles gennem mødet med empirien (Christensen, 2021a). For at skabe gennemsigtighed i vores fortolkningsproces gøres vores forforståelser eksplicitte.

Vores forforståelse bygger på erfaringer fra praktik i blandt andet familiegrupper, tidligere nævnte rapporter samt artikler, som belyser udfordringer ved socialrådgivernes inddragelse af børn. Inden projektets start havde vi en forforståelse af, at det kan være udfordrende for socialrådgivere at inddrage børn i den skriftlige sagsbehandling. Vi antog, som led i eksisterende forskning og viden, at børn ikke altid bliver tilstrækkeligt inddraget, hvilket kunne skyldes tidspres og ressourcemæssige begrænsninger snarere end manglende vilje eller faglighed hos socialrådgiverne. Gennem arbejdet med projektets problemformulering er vi blevet opmærksomme på, det har en stor betydning for børnene, hvordan socialrådgiverne skriver om og til dem, samt inddragelse kan antage forskellige former og i nogle tilfælde være begrænset.

Vi bringer hver især vores egne forståelseshorisonter ind i arbejdet, og det er i mødet mellem disse horisonter, at nye fælles forståelser kan opstå. Det er derfor vigtigt at vi er bevidste om vores forforståelser, da de har betydning for fortolkning af empirien samt undersøgelsens resultater (Christensen, 2021a). En forudsætning for dette er, at vores fordomme og antagelser gøres eksplicitte, så de kan indgå aktivt i refleksionen i stedet for ureflekteret at styre analysen. Det forudsætter løbende refleksion at undgå blindt at reproducere vores egne og andres antagelser og dermed blive fastlåst i den oprindelige forståelseshorisont. I arbejdet med empirien bevæger vi os frem og tilbage i den hermeneutiske spiral, hvor nye indsigter udfordrer og nuancerer vores oprindelige antagelser (Kristiansen, 2017). Denne proces gjorde det muligt gradvist at udvide vores horisont og opnå en mere kvalificeret forståelse af det undersøgte.

2.2 Den metodiske tilgang for undersøgelsen

I dette afsnit præsenterer vi de metodiske valg, der ligger til grund for indsamlingen og bearbejdningen af projektets kvalitative empiri. Formålet er at belyse, hvordan vi indsamler, håndterer og fortolker denne empiri. Afsnittet indledes med en beskrivelse af vores arbejde med semistrukturerede interviews, herunder begrundelsen for valg af interviewform og refleksioner over vores rolle i produktionen af viden. Dernæst redegøres der for projektets informantgrund-

lag og de overvejelser, der knytter sig til rekruttering og anonymitet. Herefter beskrives udviklingen af interviewguides, efterfulgt af en gennemgang af de etiske og juridiske hensyn, som rammesætter interviewprocessen. Afsnittet afrundes med en redegørelse for transskriberingen af de kvalitative interviews og den efterfølgende kodningsproces.

2.2.1 Generering af empiri gennem semistrukturerede kvalitative interview

I projektet har vi anvendt den kvalitative metode, som i denne kontekst refererer til interview, da den har haft til formål at skabe forståelse for, hvordan mennesker oplever og tillægger betydning til fænomener i deres livsverden, det vil sige den verden, socialrådgiverne kender og møder i praksis. Valget af metoden begrundes i, at vi undersøger praksis fra socialrådgivernes perspektiv med fokus på de komplekse og organisatoriske forhold, der kan påvirke inddragelsen af børn på børne- og familieområdet (Engen et al., 2022).

Vi anvendte enkeltinterview af informanterne, hvor der var en enkelt person, der blev interviewet ad gangen. Dette skyldes, at vi kunne have den fulde opmærksomhed på informanten, som fortalte sit perspektiv på inddragelse og erfaringer med den skriftlige sagsbehandling. Enkeltinterviewet var ydermere relevant, når indsamlede viden om en persons holdning, erfaringer og vurdering af et givent emne (Ingemann et al., 2022).

I projektet anvendte vi det semistrukturerede interviews, hvor vi arbejdede ud fra overordnede temaer og på forhånd fastlagte spørgsmål og rækkefølge. Interviewguiden tog udgangspunkt i vores forforståelse og repræsenterede dermed det kendte. Under interviewet fremkom der dog perspektiver, som vi ikke på forhånd havde forudset. Når vi valgte at afvige fra interviewguiden og stillede opklarende spørgsmål, bevægede vi os ind i det fremmede, hvor informantens erfaringer udfordrede vores antagelser. Denne bevægelse mellem det kendte og det fremmede bidrog til en dybere forståelse af problemformuleringen. (Ingemann et al., 2022). Således kunne vi udfolde socialrådgivernes refleksioner inden for de valgte temaer, samtidig med at der blev skabt et rum for nye perspektiver og forståelser. Hvis socialrådgiverne eksempelvis formulerede sig på en måde, der åbnede for nye indsigter om den skriftlige inddragelse af børn, kunne vi forfølge dette gennem uddybende og åbne spørgsmål. Vi var bevidste om, at vores konkrete interesse for problemfeltet påvirkede både udformningen af interviewspørgsmål, mødet med informanterne og analysen af empirien. Denne refleksive tilgang er som tidligere beskrevet en del af vores hermeneutiske tilgang, hvor vores forforståelse altid er til stede i fortolkningsprocessen (Engen et al., 2022).

2.2.2 Informantgrundlag i projektet

I projektet har vi haft fokus på den professionelle vinkel, og vi har derfor gennemført fire interviews med informanter, der arbejder eller har arbejdet med børn i alderen 0 til 18 år inden for Barnets Lov. Informanterne blev rekrutteret gennem mailhenvendelser, opslag på sociale medier og gennem eksisterende kendskab til arbejdet i kommunale familiegrupper. Løbende i rekrutteringsprocessen gjorde vi os metodiske overvejelser om anvendelsen af journalnotater som en del af undersøgelsen af socialrådgiverens konkrete dokumentationspraksis. Dette viste sig imidlertid at udgøre en væsentlig udfordring, idet flere potentielle informanter afslog at deltage i undersøgelsen. Afslagene blev begrundet med en oplevelse af, at udlevering af journalnotater ville indebære en implicit vurdering af deres skriftlige praksis og dermed af deres faglige kompetencer. Anvendelsen af journalnotater som empirisk materiale uddybes nærmere senere i projektets metodeafsnit. Dette kan muligvis betyde, at de informanter, der deltog, er opmærksomme på kvaliteten af deres dokumentation.

Der findes forskellige retningslinjer for, hvornår antallet af informanter er passende, generelt er det bedre at gennemføre relativt få interviews og gennemarbejde analysen heraf, således arbejdet forbliver dybdegående, grundig og teoretisk nuanceret. Hvis vi derimod gennemførte for mange interviews, ville der være en risiko for, at vi druknede i mængden af data og ikke fik en dybdegående og sammenhængende analyse (Tanggaard & Brinkmann, 2020a). I virkeligheden var det ikke selve antallet af informanter, som blev afgørende, men i større grad var vi afhængige af informationen og i særdeleshed, mætningspunktet, som beskrives til at være: "(...) så mange personer, som det kræver, for at finde ud af det, vi har brug for at vide" (Ingemann et al., 2022, s. 175). Af hensyn til projektets ressourcer og tidsmæssige rammer har vi valgt at indsamle så mange relevante perspektiver som muligt inden for disse rammer, og vi har i processen løbende vurderet både rekrutteringen og kvaliteten af de gennemførte interviews. Vi var opmærksomme på, at undersøgelsen ikke ville nå sit mætningspunkt (Ingemann et al., 2022).

Nedenfor præsenteres informanternes baggrund med henblik på at skabe en kontekst for undersøgelsen. Informanterne er anonymiseret, hvorfor de præsenteres med pseudonymer og unavngivne kommuner.

“Betina” ansat som ungerådgiver i A Kommune

Betina har siden 2017 været ansat som ungerådgiver, hvor hun arbejder med unge i alderen 15 til 23 år. Hun har tidligere erfaring fra integrationsområdet, som bestod i helhedsorienteret arbejde med både beskæftigelse, sociale ydelser og familieindsatser. Efterfølgende har hun arbejdet som familiekonsulent i en forebyggende indsats.

Lene ansat i som ungerådgiver i B Kommune

Lene arbejder i et ungeteam, hvor hun gennemfører samtaler med unge i alderen 13 til 23 år og deres familier med fokus på at afdække behov og iværksætte relevante indsatser. Hun har tidligere arbejdet i ni år i børneteam og har dermed erfaring på tværs af flere målgrupper.

Charlotte ansat som ungerådgiver i B Kommune

Charlotte blev uddannet socialrådgiver i 2018, hvor hun siden har arbejdet med myndighedsudøvelse på det specialiserede børne- og ungeområde i den kommunale forvaltning. Hun er for nyligt skiftet til en stilling som børne- og ungerådgiver ved Specialgruppen i B Kommune, hvor hun arbejder med støtte jf. Barnets Lov til børn i alderen 0 til 18 år.

“Anna” tidligere inddragelseskoordinator ansat i C Kommune

Anna har en baggrund som social- og sundhedsassistent og har senere uddannet sig inden for offentlig administration og socialfagligt arbejde. Hun har arbejdet som sagsbehandler på børnehandicapområdet med blandt andet merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste. Barnets Lov medførte et tydeligere krav om inddragelse, hvortil Anna blev ansat i en koordinerende funktion med det formål at styrke og udvikle det inddragende arbejde. Socialrådgiverne kunne kontakte Anna, når de stod i sager, hvor inddragelsen af børn var kompleks. Hendes erfaring giver ydermere et indblik i, hvordan kommunale strukturer og retningslinjer kan være med til at understøtte socialrådgivernes skriftlige arbejde med inddragelse.

Vi er opmærksomme på, at de rekrutterede informanter repræsenterer forskellige kommuner og dermed arbejder under varierende organisatoriske forudsætninger. Dette valg er truffet for at undersøge, hvordan forståelsen af inddragelse omsættes i den skriftlig praksis på tværs af kommunale kontekster. Ved at inddrage socialrådgivere og en inddragelseskoordinator fra flere kommuner har vi tilstræbt det multilokale feltarbejde, som gør det muligt at identificere både variationer og fælles mønstre i dokumentationspraksis. Resultaterne baserer sig derfor ikke på

én lokal praksis, men giver et bredere indblik i, hvordan inddragelse udføres i forskellige sammenhænge (Marcus, 1995). Selvom organisatoriske rammer kan påvirke socialrådgivernes arbejdsgange, vurderer vi, at der ikke bør være en væsentlig forskel i forståelsen af inddragelse på tværs af kommuner, da socialrådgiverne arbejder inden for samme lovgivningsmæssige ramme. På den baggrund analyserer vi ikke de enkelte informanternes kommunale eller organisatoriske forudsætninger, men betragter variationerne som en mulighed for at give indblik i forskellige forståelser.

2.2.3 Journalnotater som empiri for socialrådgivernes omsætning af inddragelse

For at supplere interviewene har vi inddraget anonymiserede journalnotater, som vi fik udleveret af informanterne med henblik på at undersøge, hvordan socialrådgiverne omsætter deres forståelse af inddragelse i den skriftlige sagsbehandling. Interviewene var med til at give indblik i socialrådgivernes forståelser, refleksioner og oplevede udfordringer, hvor journalnotaterne gjorde det muligt at analysere, hvordan det kommer til udtryk i den konkrete dokumentationspraksis. Journalnotaterne indgår desuden som empiri, fordi sagsbehandlingen består af en række skriftlige aktiviteter, der skal sikre, at sagen oplyses tilstrækkeligt. Disse udgør en væsentlig del af dokumentationspraksis og bruges til at registrere oplysninger i det daglige arbejde med børn. Dokumentation kan antage mange former afhængigt af konteksten, for eksempel børnesamtaler, underretninger eller opfølgninger (Henriksen, 2015). Det er også denne forskellighed, som journalnotaterne tager udgangspunkt i.

I modsætning til mundtlig kommunikation er det vanskeligt at korrigere fejl og misforståelser, når de først indgår i journalnotatet. Derfor fremhæves det, at dokumentationen skal være klar og præcis, så formålet underbygges tydeligt, og barnet kan forstå og handle på budskabet uanset konteksten (Magnusen, 2022). Det er interessant, hvordan socialrådgiveren gennem inddragelse og faglige handlinger kan skabe gode betingelser for, at processen fremstår gennemsigtig i det skriftlige materiale. Når oplysninger om barnet bliver en del af dokumentationen, kan de få karakter af en fastlåst virkelighed, som kan være vanskelig at ændre, hvis barnet ikke oplever beskrivelsen som korrekt eller fyldestgørende. Socialrådgivernes måde at skrive på får derfor betydning for, hvordan barnet fremstilles, og om barnets perspektiver, ord og forståelser fremgår tydeligt. Selvom der ikke nødvendigvis er enighed mellem socialrådgiveren og barnet, er det fortsat vigtigt for samarbejdet, at barnets oplevelser og betydningstilskrivelser kan ses i det skriftlige sagsarbejde (Villumsen, 2022).

2.2.4 Udarbejdelse af interviewguide og interviewspørgsmål

I forbindelse med gennemførelsen af vores semistrukturerede kvalitative interviews, forberedte vi på forhånd forskellige interviewguides til henholdsvis socialrådgiverne og inddragelseskoordinatoren, som fremgår af projektets bilag (Bilag 1). Guiden fungerede som et struktureret hjælpemiddel under interviewet og sikrede, at spørgsmålene understøttede projektets formål. Interviewet blev indledt med en briefing, hvor vi introducerede formål, rammer og praktiske oplysninger med henblik på at skabe en tryk og tillidsfuld kontakt til socialrådgiverne og inddragelseskoordinatoren, således de havde en klar forståelse af, hvad interviewet indebar. Et etisk hensyn indgik også, idet vi oplyste informanterne om, hvad de havde givet samtykke til, og hvilken påvirkning deltagelsen potentielt kunne have. Spørgsmål om informeret samtykke og fortrolighed blev derfor drøftet som en del af briefing, hvilket kan være med til at sikre gennemsigtighed og etisk forsvarlighed (Ingemann et al., 2022).

Vi udarbejdede indledningsvist én interviewguide til socialrådgiverne, men efter det første interview erfarede vi, at en stor del af samtalen kom til at handle om inddragelse i selve børnesamtalen. Det flyttede fokus væk fra vores egentlige interesse i den skriftlige praksis, hvorfor vi reviderede interviewguiden, så vi tidligere i interviewet rettede opmærksomheden mod dokumentationsarbejdet og socialrådgivernes konkrete erfaringer med at skrive inddragelse frem. Dette kunne være undgået, hvis vi forud for interview med informanterne havde gennemført et pilotinterview med henblik på at afprøve interviewguidens opbygning samt spørgsmålenes relevans for problemformuleringen (Ingemann et al., 2022). Begge interviewguides er vedlagt som bilag, hvoraf det fremgår at vores forståelse for empirien løbende er blevet justeret i takt med informanternes respons (Bilag 1).

Efter briefing påbegyndte vi det semistrukturerede interview med udgangspunkt i overordnede temaer, der var med til at skabe struktur og sammenhæng, samtidig med at vi undervejs i interviewet kunne følge nye spor (Ingemann et al., 2022). De udvalgte temaer var med afsæt i projektets problemformulering samt viden fra problemfeltet, hvor temaerne var følgende: *'Forståelse af inddragelse'*, *'Inddragelse i børnesamtalen'*, *'Inddragelse i skriftligheden'* samt *'Rammer, vilkår og socialfaglige forpligtelser, der påvirker arbejdet med inddragelse'*.

Det er afgørende, at temaerne operationaliseres, så de omsættes til konkrete og meningsfulde spørgsmål, der åbner for socialrådgivernes og inddragelseskoordinatorens beskrivelser og oplevelser. Operationaliseringen består af flere trin, hvor formålet gradvist konkretiseres og oversættes til anvendelige spørgsmål i interviewguiden (Engen et al., 2022). Det første trin handler om interviewets hvad og hvorfor, altså hvad der ønskes undersøgt, og hvorfor det er relevant i forhold til problemformuleringen (Ingemann et al., 2022). På dette trin arbejdede vi med en empiristyret tilgang, hvor problemformuleringen blev opdelt i mindre, håndterbare dele, som blev vores temaer i interviewguiden. Det skabte en overordnet tematisk struktur, der gjorde det muligt at belyse undersøgelsens fokus systematisk. Det andet trin handler om interviewets hvordan, hvor de overordnede temaer omsættes til konkrete spørgsmål (Ingemann et al., 2022). I udviklingen af spørgsmålene gennemførte vi en fælles proces med brainstorm og drøftelser i gruppen. Formuleringen af spørgsmål har også betydning for de svar, der fremkommer, hvorfor spørgsmålene blev understøttet af teorier om spørgeteknik og undersøgelsens reliabilitet (Ingemann et al., 2022). For at fremme dybdegående og refleksive besvarelser stillede vi enkle, tydelige og åbne spørgsmål samt undgik ledende formuleringer i vores interviewguide (Tanggaard & Brinkmann, 2020a).

Interviewguidesene indeholdt forskellige typer spørgsmål. Vi anvendte indledende og beskrivende spørgsmål som en del af briefing for at skabe kontekst og introducere interviewet, som eksempelvis: "Kan du kort fortælle om din stilling og erfaring som socialrådgiver?". Vi stillede oplevelsesbaserede spørgsmål, eksempelvis: "Hvordan oplever du, at juridiske rammer og organisatoriske vilkår påvirker muligheden for at inddrage børn?", og direkte spørgsmål såsom: "Hvordan tilrettelægger du børnesamtaler, så barnet føler sig hørt og forstået?" (Tanggaard & Brinkmann, 2020a). Supplerende metoder som billeder, videooptagelser, fiktive cases eller vignetspørgsmål kunne anvendes, men er fravalgt, da de ikke vurderes relevante for vores undersøgelses formål og ramme (Ingemann et al., 2022). Interviewet blev afsluttet med en debriefing, hvor informanten fik mulighed for at uddybe, reflektere og stille spørgsmål til processen. Debriefingen skulle være med til at sikre, at socialrådgiverne og inddragelseskoordinatoren kunne fremhæve deres erfaringer og perspektiver frem for, at vi på forhånd forudbestemte mulige forklaringer (Ingemann et al., 2022).

2.2.5 Retslige og etiske overvejelser i forbindelse med interviewet

Når vi har arbejdet med både kvalitative interviews og anonymiserede journalnotater, har det medført et særligt ansvar i indsamlingen, behandlingen og anvendelsen af materialet. Vi har derfor forholdt os til en række etiske og juridiske retningslinjer, som har været overholdt gennem hele processen (Antoft et al., 2007).

Der findes flere forskellige etiske kodekser for forskning, men visse grundprincipper går igen og har været med til at danne rammen for undersøgelsen. Alle informanterne har givet et informeret og frivilligt samtykke, efter at være blevet grundigt orienteret om undersøgelsens formål. Endvidere sikrede vi, at informanterne forblev anonyme i det endelige materiale, og oplysninger, der indsamles, behandles fortroligt og ikke videregives uden for projektgruppen. Det gælder både udsagn fra informanterne og oplysninger fra journalnotaterne. Ligeledes er interviewspørgsmålene udformet på en måde, der respekterer privatlivets fred og undgår krænkende eller påtrængende karakter (Antoft et al., 2007).

Projektet er ydermere omfattet af GDPR, idet ansvaret for de indsamlede data ligger hos os som studerende og ikke Aalborg Universitet. Det indebar, at reglerne om oplysningspligt jf. GDPR artikel 4, samtykke jf. artikel 7, retten til sletning jf. artikel 17 samt de generelle regler om tavshedspligt er blevet overholdt. De anonymiserede journalnotater slettes den 15. januar, da de herefter ikke længere tjener undersøgelsens formål. Vi har været opmærksomme på etiske overvejelser i forbindelse med indhentningen af disse journalnotater, idet vi har modtaget anonymiserede journalnotater om børn, som ikke selv har givet samtykke hertil. Dette begrundes vi med, at børnene hverken indgår analytisk eller empirisk i undersøgelsen. Fokus er derimod rettet mod, hvordan socialrådgiveren omsætter inddragelse i den konkrete dokumentationspraksis. Vi har således ikke haft fokus på, hvordan børnene fremstilles i dokumentationen.

Oplysningerne fra både interviews og journalnotater er ikke blevet videregivet, eftersom disse er omfattet af injuriereglen jf. Straffelovens (STRFL) § 264 d. Eftersom vi har undersøgt socialrådgivernes skriftlige sagsbehandling med børn, kunne der opstå situationer, hvor der fremkom oplysninger, som er omfattet af underretningspligten jf. Barnets Lov § 135. I sådanne tilfælde skal underretningspligten prioriteres over både GDPR's regler om videregivelse og eventuelle løfter om anonymitet.

2.2.6 Transskribering af kvalitative interviews

For at analysere interviewene på en systematisk og metodisk måde blev den mundtlige interaktion i interviewsituationen oversat til en skriftlig transskription (Tanggaard & Brinkmann, 2020a). Denne proces gjorde det muligt at bearbejde interviewdata mere analytisk, da vi kunne gennemlæse materialet gentagne gange og dermed identificere mønstre, temaer og nuancer, som kunne være vanskelige at opfange i en lydoptagelse (Ingemann et al., 2022).

I projektgruppen udarbejdede vi fælles retningslinjer for, hvordan transskriberingen skulle udføres. Formålet var både at sikre, at alle transskriberinger tog udgangspunkt i de samme principper for udarbejdelsen (Ingemann et al., 2022). Vi angav, hvem der talte, ved hjælp af undersøgerens forbogstav og informanternes fiktive forbogstav samt markeringerne (IF) for informant og (U) for undersøger. Når informanten talte i et særligt højt toneleje i forbindelse med begejstring eller for at understrege en pointe, blev dette markeret med versaler i transskriptionen. Latter angives med (latter), og pauser angives med (pause). Transskriptionen ligger således så tæt på talesproget som muligt, hvilket indebærer, at fyldord, pauser og gentagelser i videst muligt omfang er bevaret. Denne fremgangsmåde sikrer en høj grad af konsistens og autenticitet i selve transskriptionen (Tanggaard & Brinkmann, 2020a). Valget blev truffet bevidst for at bevare informanternes egne udtryk i selve transskriberingen og undgå, at vi som interviewere foretager fortolkninger for tidligt i analyseprocessen.

Vi havde til hensigt at anvende Distributed Open Transcription Environment Base, som vi er blevet henvist til i undervisningen, men systemet havde ikke kapacitet til at rumme mængden af data fra vores interviews. Derfor har vi anvendt det abonnementsbaserede program, Good Tape, til at transskribere interviewene. Programmet er udviklet til at understøtte kvalitativ analyse af auditive datasæt, hvilket betyder, at Good Tape konverterer MP4-filer til lydtransskription gennem AI-tale-til-tekst-teknologi. Programmet overholder desuden GDPR-lovgivning, hvor de uploadede lydfiler blev slettet automatisk efter endt transskription (Good Tape, 2025). Vi var samtidig opmærksomme på, at vi anvendte et program, hvilket kunne udfordre materialets reliabilitet. For at imødekomme denne risiko efterprøvede vi indholdet ved at opholde Good Tapes transskribering med den oprindelige lydoptagelse. Det betød også, at vi undervejs tilføjede versaler, talesprog, latter og pauser. Transskriberingen blev således ikke blot betragtet som en teknisk proces, men som en del af den analytiske bearbejdning, hvor vi gradvist opnåede en dybere forståelse af interviewenes indhold og betydning (Ingemann et al., 2022).

Vi har renskrevet citaterne til brug i analysen for at sikre, at informanternes udsagn fremstår klare og læselige i den skriftlige fremstilling. Dette skyldes, at ordrette transskriptioner med øhm, pauser, latter, gentagelser og andre verbale markører kan give et fragmenteret eller usikkert indtryk af informanterne. Ved at udelade fyldord bliver citaterne mere velformulerede og meningsfulde for læseren (Kvale & Brinkmann, 2014).

2.2.7 Kodning af kvalitative interviews

Efter transskriberingen af interviewene anvendte vi kodning for at skabe systematik og begrebsliggøre det empiriske materiale, således det kunne danne et grundlag for den efterfølgende analyse. Kodningen indebar, at vi tilskrev dele af interviewudskrifterne korte og meningsbærende koder, der gjorde det muligt at identificere centrale mønstre, processer og betydninger (Charmaz, 2018). Arbejdet med koderne foregik som en aktiv og undersøgende proces, hvor vi kontinuerligt stillede spørgsmål til data og udfordrer vores egne antagelser. Dette gav mulighed for at opdage nye retninger i materialet og udvikle indsigter, der ikke var synlige ved den første gennemlæsning (Kvale & Brinkmann, 2015a). Kodning fungerede dermed som forbindelsen mellem den konkrete empiri og udviklingen af teoretiske forståelser (Charmaz, 2018).

Kodningsprocessen udfoldede sig i to sammenhængende faser, hvor vi først gennemførte den indledende åbne kodning. Vi har anvendt åben kodning, hvor vi gennemgik materialet linje for linje for at fastholde en tæt relation til informanternes egne formuleringer. I denne fase fokuserede vi på, hvad der faktisk blev sagt, og hvilke antagelser der lå bag udsagnene. Denne tilgang reducerede risikoen for, at vores egne forforståelser styrede tolkningen, fordi opmærksomheden blev rettet mod det observerbare. Undervejs stillede vi spørgsmål som: *'Hvad foregår der?'*, *'Hvad siger personen?'* og *'Hvilke handlinger eller antagelser ligger bag?'* for at opsamle centrale pointer og identificere mulige analytiske retninger (Charmaz, 2018).

Dernæst fulgte den fokuserede kodning, hvor vi i denne fase udviklede en tydeligere analytisk retning, fordi vi begyndte at se sammenhænge mellem de forskellige dele af interviewene (Charmaz, 2018). I arbejdet med koderne kombinerede vi en begrebsstyret og en datastyret tilgang. Den begrebsstyrede del bestod af de koder, der allerede var udviklet på forhånd med afsæt i problemformuleringen og de teoretiske perspektiver, som opgaven bygger på (Kvale & Brinkmann, 2015a). De begrebsstyrede koder omfattede: 'Socialrådgiverens forståelse af begrebet inddragelse', 'Socialrådgiverens omsætning af inddragelse til skriftlig dokumentation'

samt 'Udfordringer med omsætning af inddragelse i praksis', hvilket gjorde det muligt at analysere variationer i socialrådgivernes forståelse af inddragelse. Kategorierne fungerede også som samlende begreber, der indfangede de processer og forståelser, som viste sig på tværs af interviewene (Charmaz, 2018). Samtidig arbejdede vi datastyret og lod nye koder opstå direkte fra informanternes udsagn undervejs i kodningsprocessen. Her udviklede vi følgende koder: 'Socialrådgivernes socialfaglige råderum', 'Anvendelse af specifik sprogbrug i omsætningen til dokumentationspraksis', 'Forbedringer til praksis' samt 'Rammer og vilkår for socialrådgivernes reelle inddragelse af børn'. Koderne gjorde det muligt at indfange nuancer og praksisbeskrivelser, som ikke var identificeret på forhånd, men som viste sig at være betydningsfulde i materialet.

Gennem hele processen anvendte vi den konstante komparative metode, hvor data løbende blev sammenholdt for at identificere ligheder, forskelle og analytiske mønstre. Den komparative metode gjorde os bevidste om bevægelsen fra en deskriptiv gennemgang af udsagnene til en dybere fortolkning af dynamikker, der præger socialrådgivernes arbejde med inddragelse (Charmaz, 2018). Vi er desuden opmærksomme på, at kodning af empiri rummer både fordele og begrænsninger. En styrke var, at det tvang os til at blive fortrolige med detaljer i materialet og kunne fungere som en struktureret måde at opløse en stor mængde data i håndterbare trin. Kritikken af kodning peger på, at metoden kan komme til at forstærke en repræsentationel forståelse af empirien og dermed risikere at reducere materialets kompleksitet. Denne risiko søgte vi at imødekomme undervejs i kodningsprocessen ved at fastholde en eksplorativ tilgang, anvende åbne spørgsmål og gentagne sammenligninger (Kvale & Brinkmann, 2015a).

2.3 Projektets analysestrategi

I det følgende præsenteres projektets analysestrategi, som består af den abduktive tilgang, metodisk analyse samt dekonstruktion, der tilsammen danner grundlaget for, hvordan vi analyserer og fortolker vores empiriske materiale. Først redegør vi for den abduktive tilgang, der fungerer som den overordnede analytiske ramme, og som beskriver bevægelsen mellem empiriske fund og teoretiske perspektiver (Järvinen & Mik-Meyer, 2017). Dernæst uddyber vi den narrative tematiske analyse, som anvendes til at undersøge socialrådgivernes fortællinger fra de kvalitative interviews. Afslutningsvis beskrives dekonstruktion, der benyttes til at analysere journalnotaterne med fokus på sproglige valg, spændinger og underliggende betydningsstrukturer.

2.3.1 Den abduktive tilgang som overordnet analysestrategi

Abduktion beskrives som en analysetilgang, hvor vi veksler mellem empiridrevne fortolkninger og teoretisk begrebsudvikling, sådan at analysen udfolder sig som en dialog mellem data og teori (Järvinen & Mik-Meyer, 2017). Abduktion gør det muligt at udvikle en dybere forståelse ved at veksle mellem at undersøge og begrebsliggøre empirien samt anvende teori til at åbne nye analytiske perspektiver. Denne bevægelse understøtter, at der kan skabes forklaringer på forhold, der ikke umiddelbart fremstår forudsigelige (Thagaard, 2004). I projektets kontekst betyder det, at analysen ikke alene udspringer af de kvalitative interviews og journalnotater fra børnesamtaler, men kontinuerligt kobler empirien til relevant teori om inddragelse, skriftlighed og socialrådgivernes myndighedsudøvelse. Abduktionen forudsætter, at vi aktivt forsøger at bevæge os væk fra abstrakte teorier og generaliserede begreber for i stedet at undersøge det konkrete kendetegn ved vores undersøgte problemfelt. Dette skal forhindre, at teoretiske begreber fungerer som faste skabeloner eller normative evalueringsredskaber, som styrer empirien og dermed reducerer kompleksiteten i det fænomen, der undersøges (Järvinen & Mik-Meyer, 2017).

Et konkret eksempel fra vores projekt illustrerer den abduktive bevægelse, hvor vi indledningsvist antog, at Foucaults magtbegreb skulle anvendes som et led i analysen. Men da vi havde gennemført interviewene, blev det tydeligt, at socialrådgiverne beskrev erfaringer, der i højere grad kunne forstås og tillægges mening med afsæt i Laura Lundys model for børneinddragelse end en klassisk magtanalytisk tilgang. På den måde førte empirien os væk fra den oprindelige teoretiske antagelse og hen imod en mere passende teoretisk ramme, som bedre kunne indfange de mønstre, der trådte frem i vores materiale. Dette er i tråd med den abduktive tilgangs grundprincip om at lade empiri og teori korrigere og udvikle hinanden løbende (Järvinen & Mik-Meyer, 2017).

2.3.2 Tematisk analysering af kvalitativ empiri

I vores projekt er det socialrådgivernes fortællinger, deres narrativer, der danner grundlaget for analysen. Begrebet narrativer rummer mange betydninger og anvendes forskelligt på tværs af fagområder, ofte som en betegnelse for en "historie". Der findes tre tilgange til narrativ analyse, hvor vi i projektet anvender den tematiske analyse, hvor indholdet i empirien udgør det centrale

omdrejningspunkt. Narrativerne fungerer som strategiske, funktionelle og formålsbestemte fortællinger, der ikke blot beskriver handlinger, men også tydeliggør rationaler, faglige vurderinger og de overvejelser, der ligger til grund for deres praksis (Riessman, 2017).

Den narrative tematiske analyse er valgt, da den tilbyder en overskuelig og fleksibel analytisk ramme, som er velegnet til analyse af kvalitative interviewdata. I den tematiske analyse rettes fokus mod indholdet i empirien, idet der lægges vægt på, hvad de interviewede informanter udtrykker, frem for hvordan udsagnene formuleres, til hvem de rettes, eller med hvilket formål de fremsættes. Analysen tager således udgangspunkt i informanternes beskrivelser af konkrete hændelser og erfaringer, frem for i den måde fortællingerne er opbygget på. Dermed bliver selve sproget en ressource, snarere end et undersøgelsesobjekt. Empirien fortolkes på baggrund af tidligere udviklet kodninger, der er udviklet med afsæt i projektets problemformulering, det empiriske materiale samt relevante teoretiske perspektiver. Der anlægges kun et begrænset fokus på den organisatoriske kontekst, hvori informanterne befinder sig (Riessman, 2017).

2.2.3 Dekonstruktion som analyse af journalnotater

Projektets empiri omfatter anonymiserede journalnotater, som vi har modtaget fra vores informanter i forbindelse med interviewene. Til analysen af disse journalnotater anvender vi 'De 9 skriftlighedsprincipper' for at undersøge socialrådgivernes inddragende sprogbrug. Som analytisk tilgang benytter vi dekonstruktion, der gør det muligt at opløse tekstens struktur og åbne for nye forståelser og perspektiver (Kvale & Brinkmann, 2015b).

Journalnotaterne efter endt inddragelse bruges til at undersøge, hvordan socialrådgivere udøver reel inddragelse, når de skriver til og om børn, hvor de kvalitative interviews anvendes til at undersøge socialrådgivernes forståelse af begrebet. Dekonstruktion er relevant i denne forbindelse, fordi metoden fokuserer på, hvad tekstens ord og begreber både siger og ikke siger. Selvom dekonstruktion ofte anvendes i analyse af kvalitative interviews, vurderer vi, at tilgangen også er velegnet til journalnotater, fordi den fokuserer på spændinger, brud og udeladelser i teksten. Metoden hjælper med at synliggøre, hvad teksten hævder at beskrive, hvad den faktisk kommer til at udtrykke, og hvilke betydninger der undertrykkes gennem bestemte sproglige valg. En dekonstruktiv læsning gør det muligt at blotlægge tekstens forudsætninger, der præger moderne tænkning og sprog. Det kan eksempelvis være modsætninger som sand og falsk, virkelig og uvirkelig eller subjektiv og objektiv. I journalnotater kan dette komme til udtryk, hvis

et citat fra barnet efterfølgende vurderes eller omfortolkes af en socialrådgiver (Kvale & Brinkmann, 2015b).

I vores dekonstruktive analyse har vi derfor fokuseret på udvalgte journalpassager og formuleringer for at undersøge de betydninger, der træder frem gennem socialrådgivernes valg af ord og begreber (Kvale & Brinkmann, 2015b). Dette gælder blandt andet brugen af forkortelser, fagsprog og formuleringer i du-form, som kan være med til at styre socialrådgivernes forståelse af barnet samt fremme og begrænse sagsbehandlingens muligheder for reel inddragelse. Journalnotaterne angives desuden uden informanternes navne for at sikre fuld anonymitet. Flere potentielle informanter har valgt ikke at stille op til interview, fordi de oplevede, at deres faglighed i journalnotaterne kunne blive vurderet. Dette tager vi højde for ved at undlade navne i de anvendte journalnotater, så læsere af projektet ikke kan knytte indholdet til en bestemt socialrådgivers faglige praksis.

2.4 Kvalitet i undersøgelsen

Ved udarbejdelsen af en undersøgelse er det væsentligt at forholde sig til dens kvalitet ved at vurdere, hvordan resultater og konklusioner er fremkommet (Christensen M. , 2021a). For at kunne vurdere kvaliteten af vores projekt, præsenteres, de overvejelser, vi har gjort os i selve processen. I projektet har vi løbende reflekteret over den videnskabelige kvalitet som en integreret del af analysearbejdet. Vi tager udgangspunkt i begreberne validitet, reliabilitet og generaliserbarhed, som er anvendelige i et professionsrettet projekt som dette (Szulevicz, 2020).

Validitet handler om, hvorvidt vi undersøger det, vi har til hensigt at undersøge. Reliabilitet refererer til resultaternes konsistens og tydeligheden i, hvordan vi er nået frem til undersøgelsens resultater (Szulevicz, 2020). For at styrke både validitet og reliabilitet reflekterede vi løbende over, hvilken betydning metodevalg og den praktiske gennemførelse af interviewet havde for det efterfølgende datamateriale. Samtidig gjorde vi eksplicit rede for, hvad der udgjorde det empiriske grundlag, og hvad der var vores egne fortolkninger og vurderinger (Christensen et al., 2021). I analysen tydeliggøres dette ved, at informanternes udtalelser gengives i citationstegn, hvorefter vi med egne ord forklarer, hvordan vi fortolker udsagnet (Tanggaard & Brinkmann, 2020b). Hensigten er at skabe gennemsigtighed, så læseren kan følge vores analytiske proces. En høj grad af reliabilitet muliggør, at undersøgelsen i et vist omfang kan efterprøves. Dog er det ikke realistisk at forvente, at en anden studerende eller forsker kan gentage et interview med socialrådgivere og opnå identiske resultater. Derfor er det afgørende, at vores

undersøgelsesdesign og gennemførelsen af empirien beskrives så nøjagtigt og transparent som muligt, så læseren kan vurdere, i hvilken kontekst resultaterne skal forstås (Tanggaard & Brinkmann, 2020b).

Begrebet generaliserbarhed omhandler, hvorvidt undersøgelsens konklusioner kan overføres til andre situationer end dem, der konkret er undersøgt (Szulevicz, 2020). Vores undersøgelse kan ikke udtale sig generelt om alle socialrådgivere, men den kan bidrage med relevant indsigt i, hvordan socialrådgivere overordnet omsætter og forstår inddragelse i den skriftlige sagsbehandling.

Kapitel 3 – Teoretisk grundlag for analysearbejdet

I dette kapitel præsenteres det teoretiske grundlag for analysen af socialrådgivernes forståelse af inddragelse og omsætningen heraf i den skriftlige sagsbehandling. Analysen indledes med Michael Lipskys teori om krydspres og afværgemekanismer, som belyser de strukturelle og organisatoriske vilkår, socialrådgiverne arbejder under. Herefter inddrages Laura Lundys model for børneinddragelse som ramme for at analysere, hvordan inddragelse forstås og praktiseres i mødet med barnet. Afslutningsvis anvendes De 9 skriftlighedsprincipper som analytisk redskab til at undersøge, hvordan denne forståelse af inddragelse kommer til udtryk i journalnotaterne.

3.1 Michael Lipskys krydspres og afværgemekanismer

Michael Lipskys teori om street-level bureaucracy er relevant til at forstå socialrådgiverens professionelle rolle i arbejdet med børn og familier. Lipsky beskriver, hvordan offentligt ansatte i frontlinjen omsætter politiske beslutninger til konkret praksis i mødet med borgerne. I en familiegruppe betyder det, at socialrådgiveren fungerer som bindeled mellem lovgivning, kommunale krav og barnets konkrete situation. Velfærdspolitik bliver først virkeliggjort, når socialrådgiveren handler i mødet med barnet og familien, og det er her, politiske beslutninger får praktisk betydning (Christensen, 2021b).

Socialrådgiverens arbejde er præget af udøvelsen af fagligt skøn, som kommer til udtryk i de valg, der træffes i forhold til indsatsens indhold, tilrettelæggelse og den måde, barnets situation beskrives og vurderes på. Selvom det sociale arbejde er reguleret af lovgivning, regler og procedurer, kan disse ikke rumme alle tænkelige situationer, hvilket gør skønsudøvelse både nødvendig og uundgåelig i sagsbehandlingen. Dette skaber et spændingsfelt mellem kravet om ensartet og retssikker behandling samt behovet for individuelle vurderinger, som kan få betydning for, hvordan barnets behov forstås, formidles og dokumenteres (Christensen, 2021b).

Lipsky peger på, at der i dette spændingsfelt kan opstå et krydspres, idet socialrådgiveren forventes at balancere barnets behov og perspektiver med organisatoriske og politiske krav. Disse krav knytter sig blandt andet til effektiv sagsbehandling, dokumentation, økonomisk ansvarlighed og retssikkerhed, samtidig med at ressourcerne ofte er begrænsede. Konsekvensen er, at socialrådgiveren løbende må foretage prioriteringer mellem flere legitime hensyn for at få arbejdet til at fungere i praksis. Dette kan medføre, at arbejdet organiseres på måder, der gør det

muligt at håndtere arbejdspresset, men som samtidig kan påvirke graden af inddragelse og den måde, barnets perspektiv kommer til udtryk på. Krydspreset forstærkes yderligere af de normative krav, der udspringer af lovgivning, kommunale retningslinjer og faglige standarder samt af barnets egne forventninger til mødet med systemet. Som kommunal ansat er socialrådgiveren en del af det kommunale selvstyre, hvor økonomiske rammer, prioriteringer og arbejds gange fastsættes lokalt. Dette begrænser socialrådgiverens handlefrihed og nødvendiggør løbende afvejninger mellem systemets strukturelle rammer og ønsket om at levere en fagligt og etisk forsvarlig indsats over for barnet (Christensen, 2021b).

Lipsky introducerer en række afværgemekanismer, som socialrådgivere kan anvende, når de står i et krydspres for at håndtere arbejdet. En af afværgemekanismerne beskrives til at være prioritering, hvor socialrådgiveren fordeler sit arbejde ud fra et ulige skøn. I forlængelse heraf beskriver Lipsky begrebet worker bias, som handler om, at socialrådgiverens vurderinger også kan være præget af subjektive opfattelser. Nogle børn kan opleves som mere samarbejdsvillige eller lettere at arbejde med, mens andre kan fremstå mere komplekse. Disse vurderinger er ofte ubevidste og hænger tæt sammen med arbejdsvilkår, tidspres og erfaringer snarere end med personlige holdninger. Lipsky peger desuden på forskellige copingstrategier, som socialrådgivere anvender for at håndtere arbejdssituationen. Borgerorienteret coping har fokus på at imødekomme barnets behov, arbejdsorienteret coping handler om at strukturere arbejdet for at håndtere belastningen, mens disciplinerende coping har fokus på at regulere barnets adfærd. I arbejdet i en kommunal myndighed kan dette komme til udtryk ved, at specifikke målgrupper, som vurderes mindre krævende prioriteres (Christensen, 2021b).

Samlet set viser Lipskys teori, at frontlinjearbejdet ikke kan styres fuldt ud gennem regler og kontrol. Skønnets centrale rolle, krydspreset og de udviklede strategier betyder, at praksis altid vil rumme variation. I relation til problemformuleringen fungerer teorien som et analytisk redskab til at forstå, hvordan socialrådgiveren navigerer mellem faglige forpligtelser og organisatoriske krav, når der skrives journalnotater efter børnesamtaler. Teorien synliggør, hvordan fagligt skøn og prioriteringer både afspejler systemets rammer og har betydning for barnets reelle mulighed for inddragelse (Christensen, 2021b). Samtidig bidrager perspektivet til at forstå, hvorfor formuleringer i journalnotater ikke altid lever op til idealet om fuld inddragelse, uden at dette nødvendigvis skyldes manglende faglighed, men snarere de betingelser, socialrådgiverens praksis er formet af.

3.2 Laura Lundys model som ramme for inddragende børnesamtale

Reel inddragelse af børnene i myndighedsarbejdet forudsætter, at deres perspektiver bliver tydeligt formidlet både i samtalen og i den efterfølgende dokumentation. Journalnotater udgør en betydningsfuld del af denne proces, fordi de skal være juridisk korrekte, følge organisatoriske rammer og samtidig afspejle, hvad barnet har sagt. Dokumentationen får dermed betydning for, hvordan barnets synspunkter bliver forstået og anvendt i den videre sagsbehandling, hvilket understreger behovet for en tydelig teoretisk ramme for at arbejde systematisk med inddragelse (Jensen & Sørensen, 2023).

Laura Lundys model for børneinddragelse giver en tydelig ramme for, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at inddragelse kan betragtes som reel (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Modellen består af fire elementer, der skal være til stede, før der er tale om reel inddragelse: '*Rum*', '*Stemme*', '*Tilhører*' og '*Indflydelse*'.

Rum handler om at skabe fysiske og mentale betingelser, hvor barnet kan deltage trygt, uforstyrret og på egne præmisser, hvilket forudsætter, at tid, omgivelser og tilgang tilpasses det enkelte barns behov og alder. *Stemme* indebærer, at barnet får mulighed for at udtrykke egne ønsker, behov og vurderinger på måder, der giver mening for barnet selv. Dette understøttes gennem faglige metoder som leg, kreative aktiviteter, lyd eller dialogkort (Social- og Boligstyrelsen, 2024b). *Tilhører* betyder, at barnets perspektiver modtages gennem aktiv og opmærksom lytning, så udsagnene faktisk får betydning i den faglige vurdering. *Indflydelse* beskriver, at barnets bidrag skal indgå med reel vægt i beslutningsprocessen, og der skal være tydelighed om, hvordan den barnets perspektiver har påvirket de beslutninger, der træffes (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Tilsammen udgør disse fire elementer en helhedsorienteret forståelsesramme, der understøtter, at inddragelsen bliver både meningsfuld og virkningsfuld for barnet.

Under udviklingen af vores empiri blev det tydeligt, at Lundys model i dag er udbredt i mange kommuner og ofte anvendes som grundlag for arbejdet med børns deltagelse i sagsbehandlingen. Det gør modellen relevant i vores projekt, fordi den afspejler de metoder og forventninger, som socialrådgivere typisk arbejder ud fra. Modellen giver mulighed for systematisk at undersøge, hvordan socialrådgiveren omsætter børneperspektivet til skriftlig dokumentation, og

hvordan denne dokumentation placerer sig i en sagsbehandlingspraksis, der også formes af digitale systemer som Digitalisering – Udsatte Børn og Unge² (KOMBIT, 2025).

3.3 De 9 skriftlighedsprincipper som ramme for inddragende dokumentation

Vi tager udgangspunkt i 'De 9 skriftlighedsprincipper', som er udarbejdet af Mette Larsen, Idamarie Leth Svendsen og Bettina Bruun Andersen som teoretisk ramme til at forstå, hvordan socialrådgivere i det kommunale myndighedsarbejde på børne- og ungeområdet omsætter inddragelse i den skriftlige dokumentationspraksis (Larsen et al., 2024a). Principperne anvendes til at belyse de faglige vurderinger, som socialrådgiverne foretager i arbejdet med dokumentation, og som afspejler deres fortolkning af inddragelse i praksis, hvorfor vi ikke bruger teorien som værende vurdering af socialrådgivernes dokumentationspraksis. Skriftlighedsprincipperne anvendes ikke til at etablere en idealforståelse af socialrådgivernes skriftlige dokumentation, men som et analytisk afsæt til at undersøge, hvordan dokumentationspraksis kan få betydning for inddragelsen. Principperne anvendes således ikke normativt og danner ikke grundlag for vurderinger af kvaliteten af socialrådgivernes skriftlige dokumentation. De anvendes derimod til at synliggøre, hvordan socialrådgiveren i praksis håndterer skønsudøvelsen i mødet mellem inddragelse og dokumentation. Dette begrundes i, vi er opmærksomme på, at informanterne ikke eksplicit anvender skriftlighedsprincipperne i deres dokumentationspraksis, hvilket gør det metodisk uhensigtsmæssigt at vurdere journalnotaterne op imod principperne.

Overordnet har principperne til formål at understøtte en mere inddragende og børnevenlig tilgang til den skriftlige sagsbehandling, med udgangspunkt i reglerne om inddragelse jf. Barnets Lov § 5 og Børnekonventionen artikel 12 (Larsen et al., 2024a). Skriftlighedsprincipperne tager ydermere udgangspunkt i en narrativ tilgang, hvor problemer adskilles fra menneskets identitet, når man skriver om vedkommende (Larsen et al., 2024b), hvilket kan imødekommes gennem 'at skrive med barnet eller den unge på skulderen'. Dette indebærer en løbende faglig afvejning af, hvordan barnets perspektiv kan synliggøres i dokumentationen, eksempelvis gennem anvendelse af citater (Larsen et al., 2024b).

I analysen har vi ikke valgt at inddrage samtlige skriftlighedsprincipper, men har foretaget et udvalg med henblik på at skabe fokus på de principper, der i særlig grad kan belyse socialrådg-

² Generelt forkortes systemet til 'DUBU', hvilket også anvendes i dette projekt.

givers forståelse af inddragelse og deres håndtering af råderummet i den konkrete dokumentationspraksis. Råderummet tager i vores tilfælde udgangspunkt i journalnotater efter endt børnesamtale, hvor nogle af de fravalgte principper relaterer sig til konkret dokumentationspraksis for afgørelser, hvilket ikke findes relevant for indeværende undersøgelse, da fokus er på dokumentation af børnesamtaler og barnets perspektiv. Udvalget relaterer sig således til problemformuleringen og det empiriske materiale, herunder de kvalitative interviews og journalnotaterne. I det følgende redegøres for de anvendte principper

Inddrag barnet i dokumentationen, så vedkommende har en reel medindflydelse på, hvad der bliver skrevet (princip 1)

Princippet vedrører inddragelse af barnet i dokumentationen med henblik på at sikre reel medindflydelse på, hvad der bliver skrevet. Dette synliggør, hvordan socialrådgiveren inden for sit socialfaglige råderum træffer valg om, i hvilken grad og på hvilken måde barnets udsagn og perspektiver inddrages, blandt andet gennem anvendelse af citater. Samtidig fremhæves det, at brugen af direkte citater forudsætter faglige og etiske overvejelser, idet socialrådgiveren må afveje hensynet til barnets inddragelse over for risikoen for, at barnet stilles til ansvar for egne udsagn eller placeres i en vanskelig relationel position (Larsen et al, 2024c).

Beskriv barnets udfordringer med fokus på kontekst og eksternalisering (princip 2 og 6)

Vi har valgt at kombinere princippet om 'at være opmærksom på, hvordan børns udfordringer og problemer dokumenteres, så problemet adskilles fra barnets identitet' samt princippet om 'at tydeliggøre den kontekst, som adfærden udspiller sig i'. Samlet understøtter principperne en eksternaliserende tilgang, hvor barnets udfordringer ikke individualiseres, men forstås som situationsbestemte. For at imødekomme den eksternaliserende tilgang bør socialrådgiveren skrive, at barnet i bestemte situationer reagerer ved at slå, frem for at betegne barnet som udadreagerende. Denne måde at skrive på bidrager til at fastholde forståelsen af adfærd som situationsbetinget frem for iboende. I visse sammenhænge kan det være meningsfuldt at skrive direkte til barnet i du-form, eksempelvis i referater fra børnesamtaler eller i børne- og ungeplaner, med henblik på at gøre dokumentationen vedkommende for barnet (Larsen et al., 2024d). Tydeliggørelse af konteksten kan samtidig bidrage til en mere nuanceret forståelse af barnet, hvilket kan understøttes ved at inddrage barnets egne oplevelser som supplement til den professionelle vurdering. (Larsen et al., 2024h).

Vær opmærksom på forskellen mellem observation og vurderinger (princip 5)

Det efterfølgende princip omhandler opmærksomheden på forskellen mellem observation og vurdering i dokumentationen. Observationerne er direkte og neutrale registreringer af, hvordan man har set, hørt eller sanset en situation. De skal kendetegnes ved, at enhver anden person ville kunne se og høre det samme som en selv. Vurderingerne er derimod subjektive og individuelle fortolkninger af observationen. Barnet kan bedre forholde sig til dokumentationen, hvis den bygger på genkendelige fakta adskilt fra tolkninger, ellers risikeres det, at barnet føler sig misforstået eller fejlbedømt (Larsen et al., 2024g).

Undgå fremmedord, forklar fagtermer og lovparagraffer, så teksten bliver forståelig for modtageren (princip 9)

Det sidste princip fokuserer på anvendelsen af modtagerorienteret og tilgængeligt sprog i dokumentationen. Hvis det er nødvendigt at henvise til lovgivning, bør socialrådgiverne tilføje en kort forklaring i øjenhøjde med barnet. Ligeledes bør fagord erstattes af klare, almindelige udtryk. Når sproget tilpasses modtagerens forudsætninger, højner det den barnets mulighed for at blive informeret og hørt i egen sag (Larsen et al., 2024k).

Kapitel 4 – Analyse af forståelsen og omsætningen af inddragelse

I dette kapitel undersøges projektets problemformulering, det vil sige spørgsmålet om, hvordan socialrådgivere forstår og navigerer i det socialfaglige råderum, når de skal omsætte principper for god inddragelse i konkret dokumentationspraksis. I analysens første del gennemføres en tematisk analyse af de kvalitative interviews. De analytiske temaer er udarbejdet på baggrund af den systematiske kodning af empirien, hvor gennemgående mønstre i informanternes udsagn er identificeret. I analysens anden del undersøges anonymiserede journalnotater, som vi har modtaget af informanterne. Her benytter vi dekonstruktion som analytisk tilgang til at undersøge den konkrete dokumentationspraksis. Formålet er at analysere, hvordan socialrådgivere omsætter principper for inddragelse i skriftlig dokumentation, og hvordan deres faglige intentioner kommer til udtryk i praksis.

4.1 Analyse af kvalitative interviews med socialrådgivere

Analysen af de kvalitative interviews fokuserer først på socialrådgivernes forståelse af begrebet inddragelse. Dernæst behandles socialrådgivernes socialfaglige råderum, herunder hvordan kontekstuelle, juridiske og faglige rammer påvirker mulighederne for at inddrage barnet. Herefter undersøges, hvordan inddragelse i børnesamtalen omsættes i skriftlig dokumentation. I forlængelse heraf undersøges socialrådgivernes anvendelse af specifik sprogbrug i dokumentationen, herunder hvordan ordvalg og formuleringer kan påvirke, hvordan inddragelsen fremstår skriftligt. Afslutningsvis undersøges de udfordringer, der knytter sig til omsætningen af inddragelse i praksis, herunder de spændingsfelter, der kan opstå mellem faglige intentioner, dokumentationskrav og konkrete betingelser i praksis.

4.1.1 Socialrådgiverens forståelse af begrebet inddragelse

I det følgende afsnit undersøges informanternes forståelse af inddragelse med afsæt i skelnen mellem symbolsk og reel inddragelse, hvilket suppleres af Laura Lundys perspektiv på børneinddragelse. Dette har til formål at tilføre en nuancering af socialrådgivernes begrebsanvendelse i praksis. Socialrådgivernes forståelse af begrebet inddragelse er relevant i opgavens kontekst, fordi informanternes begrebsopfattelser kan være med til at forme de valg og prioriteringer, de træffer i deres dokumentationspraksis, når der skrives til og om barnet.

I de kvalitative interviews er alle informanter blevet bedt om at redegøre for, hvordan de forstår begrebet inddragelse i relation til det kommunale myndighedsarbejde med børn. Betina fra A Kommune beskriver sin forståelse af inddragelse:

“For mig betyder det først og fremmest at lytte og få barnets perspektiv. At tage barnets perspektiv og sætte ind i den ramme. Og udforske og være undersøgende på det sammen med den unge. Hvordan vil det være for dig, hvis vi vælger mulighed A. Så inddragelse, det er både min og den unges opgave” (Bilag 2, s. 8).

I ovenstående giver Betina udtryk for, at inddragelse består i at tage barnets perspektiv, og undersøge sammen med barnet, hvad der kan lade sig gøre inden for den konkrete ramme. Betinas udsagn illustrerer ydermere en forståelse af inddragelse som en fælles proces mellem barnet og socialrådgiveren. Inddragelsen indebærer en undersøgende tilgang, hvor barnets oplevelser sættes ind i den ramme, som lovgivningen og den konkrete sag tilsiger. Denne tilgang afspejler, opfattelsen af reel inddragelse, hvor barnet får mulighed for at udtrykke sine synspunkter og ønsker, og socialrådgiveren tager disse alvorligt i beslutningsprocessen, som danner rammen for eventuelle valg af indsats (Jensen & Sørensen, 2023). Idet Anna, fra C Kommune, skal fortælle, hvordan hun forstår inddragelse, understreger hun, at særligt Barnets Lov har tilføjet en ny dimension:

“Det er jo det her med at få barnets perspektiv på den indsats, der skal være, eller den underretning, der er kommet, eller hvad det nu end måtte være. Før i tiden havde man rigtig meget forældrenes perspektiv på, hvordan de så barnet, eller hvordan de oplevede nogle ting. Men der er stor forskel på at høre det reelt fra barnets synspunkt” (Bilag 3, s. 3).

Anna fremhæver i sit udsagn, at inddragelse for hende handler om at få barnets perspektiv, hvor socialrådgivere før implementeringen af Barnets Lov havde et større fokus på inddragelse af forældrenes perspektiv. Hendes udsagn fremhæver dermed et kendetegn for reel inddragelse, hvor barnets perspektiv ikke blot ses som et supplement, men som en selvstændig og legitim kilde til forståelse af barnets situation (Jensen & Sørensen, 2023). Charlotte fra B Kommune arbejder inden for det specialiserede børne- og ungeområde i den kommunale forvaltning, hvorfor hendes udsagn bør ses i lyset heraf. Charlottes perspektiv adskiller sig fra de andre informanter, hvor hun udtaler følgende:

“Ja, det kan jo forstås på mange forskellige måder. Og man kan sige, at det er også meget forskelligt, hvad man lige har af sager. Det er jo, hvordan du gør det. Du gør det lige fra samtale til observation. Ja, nogle gange skal det være fra forældrene, eller fra lærere eller en kontaktperson” (Bilag 5, s. 3).

Charlotte beskriver den kompleksitet og variation der eksisterer, når socialrådgivere skal forstå retten til inddragelse i relation til praksis. I modsætning til de andre informanter påpeger hun, at der kan være en tendens til at indhente barnets perspektiv på en given situation gennem forældre, kontaktperson og lærere. Når barnets perspektiv formidles gennem tredjeperson, kan det være et udtryk for det, der i litteraturen betegnes som symbolsk inddragelse, fordi det ikke er barnets egne synspunkter, der bringes ind i sagen (Jensen & Sørensen, 2023). Charlotte uddyber senere i interviewet, hvordan hun i praksis kan opfylde kravet om inddragelse på en måde, der gør det muligt at dokumentere det i journalen. Som hun eksempelvis uddyber i denne forbindelse: “Nogle gange er det bare, at jeg siger hej, og så er det det. Så skriver vi, at jeg har hilst på den unge, og det tæller som inddragelse. Og så gør man ikke mere ud af det” (Bilag 5, s. 30). Heraf fremgår det, hvordan inddragelsen kan bestå i at hilse på barnet. Dette kan også forstås som symbolsk inddragelse, idet barnet bliver inddraget som et lovgivningsmæssigt krav, hvor der ikke bliver åbnet for reelle indsigter i barnets oplevelser eller behov (Jensen & Sørensen, 2023). Dette står i kontrast til Lundys begreb ‘Inddragelse med et formål’, hvilket understreger, at inddragelse ikke må blive en aktivitet i sig selv. Reel inddragelse forudsætter dermed, at socialrådgiveren tydeliggør formålet med at inddrage barnet og sikrer, at barnets synspunkter faktisk får betydning for beslutningsprocessen (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Lene fra B Kommune, adspørges ligeledes til sin forståelse af begrebet inddragelse, og i den forbindelse sagde hun:

“Når der er noget, der handler om børnene, skal vi høre deres syn på det. Og hvordan er det, vi kan få deres stemme i spil. (...) Og så kan jeg have en faglig vurdering af, at det måske ikke er det, jeg lige tænker. Men det her med at inddrage dem i, hvorfor er det, jeg tænker anderledes, end de lige gør” (Bilag 4, s. 3-4).

I citatet forklarer Lene, at når en sag vedrører barnet, er det afgørende at få barnets stemme i spil. Samtidig understreger hun, at barnet også skal kunne forstå vurderingerne, hun foretager i relation til barnets sag. Lene uddyber, hvordan socialrådgiveren kan få barnets stemme i spil,

således det bliver muligt for barnet at udtrykke sig på en måde, der passer til dets forudsætninger. Det er i tråd med forståelsen af reel inddragelse som noget, der kræver tilpasning fra socialrådgiverens side (Jensen & Sørensen, 2023).

På baggrund af socialrådgivernes beskrivelser af inddragelse og de teoretiske perspektiver sammenfatter vi en fælles forståelse af inddragelse, hvortil forståelsen skal være med til at undersøge, hvordan begrebsopfattelsen får betydning for socialrådgiverens konkrete dokumentationspraksis. Af informanternes udsagn fremgår elementer af symbolsk og reel inddragelse, hvilket tydeliggør kompleksiteten i, hvordan inddragelse forstås eller omsættes i praksis. Informanternes forskellige beskrivelser peger på en bestræbelse efter at få barnets perspektiv frem i sagsbehandlingen og skabe rammer, hvor barnet kan udtrykke sig på måder, der giver mening for vedkommende. Når informanterne beskriver deres tilgang til inddragelse, viser deres udsagn et ideal for at omsætte 'barnets perspektiv' til en reel del af beslutningsgrundlaget, men samtidig opstår der dilemmaer for, hvordan dette kan realiseres, hvilket undersøges senere i projektet. 'Barnets perspektiv' er også nøgleord i Laura Lundys model for børneinddragelse, hvor perspektivet skal tillægges værdi i beslutningsgrundlaget (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Inddragelsen bliver i informanternes beskrivelser noget, der formes af barnets forudsætninger og socialrådgiverens organisatoriske kontekst, hvilket eksempelvis kommer til udtryk i den målgruppe og den kommunale ramme som den specifikke socialrådgiver arbejder indenfor. På baggrund af informanternes forståelse af begrebet inddragelse og den teoretiske forståelse af begrebet kan der identificeres en diskrepans. I denne sammenhæng har vi udarbejdet en fælles forståelse af inddragelsesbegrebet, som i dette projekt forstås som, at barnets perspektiv skal inddrages i den konkrete dokumentationspraksis og samtidig have relevans for beslutningsgrundlaget.

4.1.2 Socialrådgivernes socialfaglige råderum

Vi vil i det følgende afsnit undersøge, hvordan rammer og vilkår for socialrådgiverens arbejde kommer til udtryk, når de skal sikre den reelle inddragelse af børn gennem konkret dokumentationspraksis. Med henblik på at indkredse samt forstå socialrådgiverens socialfaglige handlerum, når det gælder omsætning af børnesamtale til konkret dokumentationspraksis. Socialrådgivernes mulighed for at realisere den ideelle inddragelse af børn formes ikke alene af deres faglige tilgange, men også af strukturelle faktorer som lovgivning, økonomiske prioriteringer og arbejdsmæssige ressourcer. Disse faktorer omfatter socialrådgiverens socialfaglige råde-

rum, der sætter betingelser for det sociale arbejde (Svensson et al., 2009b). Det handlingsmæssige råderum fortolkes inden for den faglige rolle og baseres på kendskab til organisationens strukturer, ressourcer, regler og retningslinjer (Svensson et al., 2009a). Regler og retningslinjer består blandt andet i gældende lovgivning i den kommunale forvaltning på børne- og ungeområdet, som er med til at definere socialrådgiverens rolle og det handlemæssige råderum ved at fastlægge de rammer, som arbejdet skal udføres inden for (Christensen, 2021b). Samtidig præges det af socialrådgiverens personlige og faglige identitet samt mødet og interaktionen med barnet og familien (Svensson et al., 2009a). Råderummet bliver dermed baggrunden for, hvordan den enkelte socialrådgiveres faglige rolle udformes, og hvordan det sociale arbejde bliver udført.

Som tidligere beskrevet har reformen 'Børnene Først' og indførelsen af Barnets Lov skærpet fokusset på at inddrage barnets perspektiv som et centralt element i sagsbehandlingen (Social- og Ældreministeriet, 2025). Dette genkendes også hos informanterne, der beskriver, hvordan kravene til både inddragelse og dokumentation af barnets perspektiv er blevet skærpet i deres praksis. Som Anna fra D Kommune for eksempel beskriver: "Det har påvirket det på den måde, at nu er det blevet et SKAL og ikke et KAN" (Bilag 3, s. 7). Lene, fra B Kommune taler ind i den samme ændring af socialrådgivernes rammer:

"Jeg synes, førhen kunne vi godt have en tendens til og sige, at på baggrund af barnets modenhed og alder, så valgte vi ikke at holde børnesamtaler, hvor det ikke gør vi mere. Nu skal vi holde dem, uagtet hvor gamle de er. Og det synes jeg også, at vi er blevet meget bedre til (Bilag 4, s. 5).

Informanterne peger på et øget fokus på at inddrage barnets perspektiv i sagsbehandlingen, hvilket understøttes af Barnets Lov § 5, stk. 3, der fastsætter krav om løbende inddragelse. Tidligere kunne socialrådgiveren undlade denne samtale med henvisning til barnets modenhed, hvilket ikke længere er en legitim begrundelse. Charlotte, der arbejder på specialområdet i B Kommune, peger på, at de nye krav til inddragelse kan være udfordrende, fordi inddragelse af barnets perspektiv tidligere primært foregik gennem forældrene. Charlotte beskriver, hvordan Barnets Lov har ændret praksis, så barnets perspektiv nu i højere grad skal inddrages direkte og bliver en del af sagsbehandlingen (Bilag 5, s. 4). Ovenstående udsagn fra informanterne illustrerer, hvordan socialrådgiverens råderum formes inden for lovgivningens rammer, samtidig med at lovgivningen fortolkes af socialrådgiveren, som vurderer de handlingsalternativer, der er mulige, når barnet skal inddrages i sagsbehandlingen. Det faglige skøn, som Lipsky

beskriver, omfatter beslutninger, der påvirker interaktionen mellem socialrådgiveren og barnet. Rammer som lovgivning, organisatoriske krav og arbejdsvilkår indgår ikke i skønnet selv, men påvirker de muligheder, socialrådgiveren har for at træffe beslutninger (Christensen, 2021b). Dermed bliver skønnet noget strukturelt, hvor praksisdimensionen får en normativ side, idet den professionelle praksis ikke kun handler om at anvende viden, men der skal samtidig foretages moralsk, politisk og juridisk skønsudøvelse (Grimen, 2008).

Lundys model for børneinddragelse tager afsæt i rettigheder, der var forankret i Børnekonventionens Artikel 12 samt den tidligere Servicelov (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Alligevel peger informanterne på, at Barnets Lov i praksis har skærpet fokus på barnets rettigheder og gjort inddragelsen af barnet mere systematisk. De beskriver en udvikling i praksis, hvor socialrådgiverne ikke længere har mulighed for kun at inddrage forældrenes perspektiver, men nu skal sikre, at barnets eget perspektiv systematisk indhentes og indgår som en central del af sagsbehandlingen. Denne ændring afspejler Lundys element 'Tilhører', hvor det er de personer, der har relevant beslutningskompetence, der lytter til barnets synspunkter. Dette indikerer en udvikling mod mere reel inddragelse af barnet i sagsbehandlingen. Kravet om børnesamtaler, uanset alder, styrker samtidig 'Stemme' ved at sikre, at barnet faktisk får mulighed for at udtrykke sig på egne præmisser (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Dette forudsætter, at socialrådgiveren anvender metoder, der tilpasses barnets alder og kommunikationsform; eksempelvis leg, kreative aktiviteter eller dialogværktøjer, som kan skabe trygge rammer for barnets udtryk (Social- og boligstyrelsen, 2025a).

Når Lene fra B Kommune skal beskrive, hvordan de organisatoriske rammer påvirker hendes arbejde med inddragelse, italesætter hun følgende:

"Nu kommer jeg fra et børneteam, hvor jeg tænker, at det var meget anderledes. Der kan jeg tænke, at der ligger noget andet i forhold til travlheden i et ungeteam er mindre, end det er i et børneteam. Der er også meget mere skriftlighed i et børneteam (...). For mine kollegaer i et børneteam, kunne man faktisk ønske sig, at de skulle ligge endnu lavere sagsmæssigt, fordi der ligger så stort et skriftligt arbejde i de små børn" (Bilag 4, s. 20-21).

Lene beskriver en tilpasningsproces mellem arbejdet i børne- og ungeteamet, hvor kravene til inddragelse varierer ud fra barnets alder og udviklingsniveau. Udsagnene fra informanterne viser, at der fortsat eksisterer variationer og udfordringer i omsætningen af idealerne om reel

inddragelse til praksis. Socialrådgiverens faglige rolle udformes inden for den kommunale myndighedsrolle og må derfor tilpasse sig de organisatoriske forudsætninger og samtidig navigere i spændingsfeltet mellem standardiserede procedurer og individuelle behov (Svensson et al., 2009a). Dette kan forstås gennem Lipskys perspektiv på arbejdsorienteret coping, hvor socialrådgiveren tilrettelægger arbejdet, så opgaver kan gennemføres inden for rammerne af ressourcer og tid, og samtidig reducerer omfanget af kompleks og krævende interaktion med barnet. I praksis kan dette medføre, at barnet behandles på en standardiseret måde, hvor arbejdet i højere grad følger rutiner, samtidig med at socialrådgiveren forsøger at opretholde mulighed for faglig vurdering og inddragelse (Christensen, 2021b).

Informanterne peger samtidig på, at omsætningen af inddragelse til praksis bliver særligt kompleks, når der arbejdes med meget små børn samt børn og unge med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser. I disse situationer skal både de fysiske og mentale rammer justeres, så barnet får mulighed for at deltage på egne præmisser. Lundy beskriver, hvordan inddragelse forudsætter, at barnet befinder sig i et trygt, tilgængeligt og udviklingsmæssigt passende miljø, således elementerne i 'Rum' kan opfyldes (Social- og Boligstyrelsen, 2024). I denne forbindelse bør socialrådgiveren tilrettelægge nogle rammer, der ikke blot åbner for barnets deltagelse, men også tager højde for barnets konkrete støttebehov og forudsætninger. Socialrådgiverne møder ydermere dilemmaer inden for deres socialfaglige råderum, når barnets perspektiv skal omsættes i konkrete beslutninger, idet kompetencen er underlagt en stram økonomisk ramme (Christensen, 2021b). Dette træder tydeligt frem i Annas erfaringer, hvor hun beskriver situationer, hvor barnets ønsker og behov ikke bliver tydelige i den faglige vurdering, fordi de står i konflikt med økonomiske begrænsninger. Anna uddyber dette:

“Alle kommunerne i dag er jo presset rent økonomisk. Og det har en KÆMPE STOR BETYDNING for, hvad der kan blive bevilget. Fordi at der er ikke penge til noget som helst. Men man prøver at finde nogle billigere alternativer. Og det er faktisk det, der er svært som rådgiver. Fordi man kan godt se jamen det her ville faktisk være det aller, aller, aller bedste for den her borger” (Bilag 3, s. 26).

Anna illustrerer, at barnets perspektiv til tider ikke får reel betydning i beslutningsgrundlaget, fordi afgørelser i høj grad styres af økonomiske rammer, selvom kommunen kan fastlægge organisering, arbejdsdeling og prioritering inden for lovgivningens rammer. Kravene til at integrere økonomiske hensyn på linje med faglige hensyn er øget, hvor indsatser iværksættes ud fra hensyn til kvalitet, pris og effekt (Christensen, 2021b). Men Annas udsagn bærer præg af,

at socialrådgiverens beslutninger i højere grad tager afsæt i et økonomisk hensyn. Dette understøttes af en undersøgelse fra Dansk Socialrådgiverforening i september 2025, hvor 34,5% af de adspurgte socialrådgivere i kommunerne oplever, at økonomiske hensyn vejer tungere end socialfaglige vurderinger. Derudover har 27,5% oplevet decideret ulovlig praksis på deres arbejdsplads inden for det seneste år (Dansk Socialrådgiverforening, 2025). I denne sammenhæng kan frontmedarbejderen opleve, at vedkommende får en ordre fra organisationen, som strider mod loven, hvilket kan placere socialrådgiveren i et krydspres, hvor et økonomisk hensyn skaber et normativt pres for at handle på en bestemt måde (Christensen, 2021b). Når den faglige vurdering peger på en bestemt løsning, mens økonomien peger på en billigere, bliver det dermed vanskeligt at fastholde en praksis, hvor barnets perspektiv og reelle inddragelse vægtes i det endelige beslutningsgrundlag.

Ovenstående viser at socialrådgivernes socialfaglige råderum er komplekst, hvor det formes i et samspil mellem lovgivning, organisatoriske rammer, økonomiske rammer og socialrådgiverens socialfaglige skøn. Derudover har Barnets Lov fokus på øget inddragelse, hvorimod der i praksis ses at inddragelsen bliver påvirket af socialrådgivernes arbejdsvilkår, hvilket medfører, at socialrådgiverne løbende må foretage prioriteringer inden for et begrænset råderum. Arbejdsvilkår som tidspres, sagsmængde og økonomiske hensyn inden for kommunen kan dermed få en betydning for, hvorvidt barnet reelt inddrages i egen sag.

4.1.3 Socialrådgiverens omsætning af inddragelse i skriftlig dokumentation

I dette afsnit undersøges, hvordan den inddragende samtale med barnet omsættes til skriftlig dokumentation. Formålet er at belyse, hvordan socialrådgiverne beskriver deres håndtering af denne omsætning i det socialfaglige råderum, samt hvilke faglige og strukturelle forhold der får betydning for, hvordan barnets perspektiv kommer til udtryk i det skriftlige materiale. Informanterne er blevet bedt om at beskrive, hvordan de overfører børnesamtalen til en konkret dokumentationspraksis, hvortil deres udsagn præsenteres nedenfor.

Betina indleder med at forklare, hvordan hun strukturerer dokumentationen af børnesamtaler: “som regel deler jeg op i hovedoverskrifter. Og så putter jeg indholdet ind der. Som et referat. ‘Vi talte om, du sagde’, eller ‘jeg sagde’. Og det er den måde, som jeg synes, gengiver det bedst muligt” (Bilag 2, s. 18). Betina supplerer senere ovenstående citat, hvor hun fortæller, at referaterne tager udgangspunkt i et overordnet helikopterperspektiv: “Mit er mere helikopter-referat af, hvad er det, der er blevet talt om” (Bilag 2, s. 19). Betinas udsagn rummer en modsigelse

i sine beskrivelser af, hvordan børnesamtaler omsættes i journalnotater. I første citat fremhæver hun, at samtalen gengives gennem hovedoverskrifter med direkte formuleringer fra samtalen, hvor hun efterfølgende beskriver, at referaterne udarbejdes gennem et helikopterperspektiv og det overordnede indhold sammenfattes. Der opstår en diskrepans, da hendes ønske om at præsentere barnets perspektiv detaljeret og hendes praksis, som hun selv karakteriserer som et mere overordnet og sammenfattende referat. Dette kan betyde, at barnets stemme i praksis ikke fremstår så tydeligt af den skriftlige dokumentation, som hun først giver udtryk for. I relation til Lundys element 'Tilhører', som handler om at barnets perspektiver ikke blot skal høres, men modtages gennem opmærksom lytning, således det får reel betydning for sagens faglige vurdering (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Lene er ligeledes blevet spurgt ind til, hvordan hun omsætter børnesamtalen i skriftlig dokumentation, hvortil hun udtaler:

“Jeg gør det ud fra, at vi har jo vores skabeloner i DUBU, så dem bruger jeg selvfølgelig. Så jeg bruger ikke nogle metoder eller redskaber i forhold til det, men jeg prøver at gøre det så nuanceret og så direkte som muligt - på en ordentlig måde” (Bilag 4, s. 17).

Socialrådgiverne anvender DUBU som deres systematiske ramme for dokumentation. DUBU er udviklet til at understøtte standardisering, procesregulering og metodisk struktur i sagsbehandlingen. Systemet guider socialrådgiveren gennem centrale arbejdsgange og frister via faste skemaer og bidrager samtidig med dokumentation og ledelsesinformation på tværs af sager (Posborg, 2016). Dog fremgår det, at de i mindre grad gør brug af socialfaglige redskaber, der kan understøtte refleksion over egen praksis i relation til børneinddragelse eller kvalificere den skriftlige fremstilling heraf yderligere. Charlotte beskriver her, hvordan hun arbejder med at udforme sine journalnotater og hvilke elementer hun vælger at inkludere:

“Altså tit når jeg laver, så er det meget sådan, hvad bliver der sagt. Og så kommer ens faglige vurdering og mine observationer. Jeg tager sådan lidt, altså har den unge øjenkontakt? Men ellers så er det ikke noget, jeg sådan tænker over. Så bliver det bare skrevet ind, som det er” (Bilag 5, s. 12).

I citatet fremgår det, at Charlotte beskriver sin dokumentation som noget, hun ikke tænker over, men samtidig redegør hun for en struktur, hvor hun først gengiver det sagte i samtalen og derefter tilføjer både sin faglige vurdering og de observationer, hun har gjort undervejs. Dette viser, at dokumentationen bliver fremstillet som umiddelbar, men hun anvender samtidig til-

gange til at konkretisere samtalens indhold. En struktur med faglige vurderinger og observationer relaterer sig til den systematiske skriftlighed, hvor der indgår flere elementer, som blandt andet er beskrivelse samt analyse (Djurhuus, 2016).

Når Lene i interviewet beskriver, hvorvidt hun anvender faglige redskaber til den skriftlige dokumentation af børnesamtaler, fremhæver hun: "I hvert fald ikke lige, at jeg kan mindes. Jeg skriver MEGET lange børnesamtaler" (Bilag 4, s. 13). Hun supplerer yderligere, at de lange og detaljerede referater begrundes i, at de skal bevare nuancerne og give et fyldestgørende billede af barnets perspektiv. Samtidig har hun observeret i praksis, at nogle socialrådgivere anvender punktform i den skriftlige dokumentation, hvor Lene vurderer, at væsentlige nuancer går tabt som følge heraf (Bilag 4, s. 13). Dette kan vise et dilemma i dokumentationen mellem fylde og relevans, hvor Larsen henviser til, at en meget lang tekst kan være svær at læse samt tidskrævende at skrive (Larsen et al., 2024i). Når Lene beskriver, at hun skriver meget lange og detaljerede børnesamtaler for at bevare nuancer og give et fyldestgørende billede af barnets perspektiv, kan dette forstås som et forsøg på at leve op til oplysningspligten i sagsbehandlingen. Det kan være svært at vurdere, hvor langt oplysningspligten rækker og dermed hvor mange oplysninger socialrådgiveren bør indsamle. Der henvises til: "at der skal indhentes så mange og så detaljerede oplysninger, at der forsvarligt kan træffes en korrekt afgørelse" (Bønsing, 2019, s. 148). Dokumentationen skal indeholde nødvendige og saglige oplysninger, forstået som relevante, faktuelle og fagligt begrundede informationer, der har betydning for sagens vurdering og videre håndtering, og ikke oplysninger, som er uvedkommende eller uden betydning for sagens formål. Dog er det ikke muligt entydigt at sige, at den konkrete forvaltning i enhver sag og enhver sammenhæng har pligt til at oplyse sagen hundrede procent, da der skal tages hensyn til, at afgørelser skal træffes hurtigt og effektivt (Bønsing, 2019). I denne balance kan meget omfattende dokumentation både styrke barnets stemme og samtidig udfordre læsbarhed, tidsforbrug og relevans i den samlede sagsbehandling.

I Annas arbejde som inddragelseskoordinator har hun arbejdet med at finde en konkret socialfaglig metode, som socialrådgiverne kan arbejde ud fra som et led i dokumentationen:

"Vi har arbejdet med at finde en metode at arbejde ud fra i den skriftlige sagsbehandling. Og der har jeg henvist til Laura Lundys model. Det var et øvepunkt, når rådgiverne skulle arbejde med elementet 'Rum'. I starten skrev mange af mine kollegaer 'I lokale C1-61'. Men hvorfor har du valgt lokalet? Det skal tvinge rådgiverne til at tage stilling,

så vi kan se ud fra det, du har talt med barnet om, at barnets perspektiv skinner igennem” (Bilag 3, s. 10).

Anna oplever derimod, at hun konkret har henvist til Lundys model, således socialrådgiverne i D Kommune blev tvunget til at tænke over den inddragende samtale som en del af den skriftlige sagsbehandling. Socialrådgiverne skulle udfylde de fire elementer: ‘Rum’, ‘Stemme’, ‘Tilhører’ og ‘Indflydelse’, når de skrev et referat, og dermed belyse, hvordan de både før, under og efter har reflekteret over den inddragende proces af barnet. Når der arbejdes med Lundys model som et led i en refleksiv praksis bliver modellen ikke alene teoretisk, men et værktøj, som aktivt kan benyttes til at forbedre kvaliteten af inddragelse i praksis.

Informanterne kan ikke pege på anvendelse af konkrete socialfaglige metoder i den skriftlige dokumentation, mens de derimod anvender flere forskellige redskaber i den inddragende samtale. Dette peger på et spændingsfelt mellem den praksis, der udfolder sig i mødet med barnet, og den efterfølgende skriftlige fremstilling. Omsætningen af den inddragende samtale til dokumentation synes dermed i høj grad at bero på individuelle erfaringer og professionelt skøn, hvilket illustrerer, hvordan socialrådgivere må navigere mellem faglige idealer om inddragelse og de rammer og vilkår, der præger den konkrete dokumentationspraksis.

4.1.4 Anvendelse af specifik sprogbrug i omsætningen til dokumentationspraksis

I det følgende afsnit undersøger vi, hvordan socialrådgivere inden for deres socialfaglige råderum omsætter inddragelse til konkret dokumentationspraksis ved anvendelsen af specifik sprogbrug i skriftlig dokumentation af børnesamtaler. Analysen har særligt fokus på anvendelsen af forkortelser, citater og du-form, idet disse sproglige valg kan forstås som udtryk for, hvordan socialrådgiveren fortolker og håndterer inddragelse i myndighedsudøvelsen på børne- og ungeområdet. Socialrådgivernes dokumentation spiller her en afgørende rolle, da de skrevne formuleringer ikke blot dokumenterer, men også fortolker barnets perspektiv og kan få betydning for den videre sagsbehandling (Andersen & Schnohr, 2022). Børn har partsbeføjelser fra det fyldte 10. år, hvilket giver ret til aktindsigt i egen sag jf. Barnets Lov § 3. Det stiller krav til socialrådgiverens formuleringer, idet journalnotater kan få betydning for barnets oplevelse af inddragelse og genkendelse, især i situationer hvor der senere søges aktindsigt (Larsen et al., 2024d).

Når Betina beskriver sine overvejelser i forbindelse med at skrive til og om barnet, fremhæver hun, at den unge skal kunne læse og forstå journalnotatet. Hun uddyber dette ved at tilføje:

“Barnet skal kunne holde til at læse det. Så får man en ung, misbrugende, sofasurfer, som måske ikke lige har været i bad de seneste 14 dage, så skriver man, eller jeg skriver i lidt mildere vendinger. For eksempel i vurderingen, at den unge vurderer sig at have behov for støtte inden for ADL, med primær fokus på egen hygiejne” (Bilag 2, s. 19).

Betina udtrykker, at hun bevidst vælger at formulere sig i mildere vendinger for at undgå stigmatiserende eller identitetsformende beskrivelser. Dette kan ses som et forsøg på at beskytte barnet, samtidig med at det understøtter, at barnet kan genkende sig selv i journalnotatet (Djurhuus, 2016). Citatet viser også anvendelse af fagtermer eksempelvis, når Betina bruger betegnelsen ADL. For fagpersoner er det en velkendt forkortelse for indsatsen ‘Almindelig Daglig Levevis’, hvor barnet træner praktiske opgaver i hverdagen (Social- og boligstyrelsen, 2025b). Denne type forkortelser er problematiske i en beskrivende tekst, fordi de kan gøre indholdet mindre forståeligt og øge risikoen for misforståelser. Det er ikke givet, at barnet kan gennemskue den faglige betydning, som socialrådgiveren lægger i forkortelsen (Djurhuus, 2016).

Når Charlotte omsætter børnesamtalen i skriftlig dokumentation, gør hun sig følgende overvejelser: “(...) selvfølgelig er der nogle ting, der kan være barsk læsning, for dem men nogle gange må man også skrive ned, som det er” (Bilag 5, s. 13). Udsagnet viser, at Charlotte er bevidst om, at den skriftlige dokumentation nogle gange vil fremstå direkte, fordi visse forhold ikke kan omskrives eller mildnes uden at gå på kompromis med socialrådgiverens faglighed. Den skriftlige dokumentation får i forlængelse af socialrådgiverens faglighed et koordinerende element, som består i at beskrive barnets behov for støtte. I denne dobbelte funktion kan der opstå en balancegang mellem at gengive barnets ord tæt på deres oprindelige form, uden det bliver identitetsfremmende, men samtidig formulere journalnotatet på en måde, der tydeligt belyser støttebehovet og inddragelsen af barnet. Når barnets egne ord samt formuleringer fylder meget i dokumentationen, kan det betyde, at socialrådgiverens faglige vurdering træder i baggrunden. Det kan udfordre dokumentationens funktion som grundlag for beslutninger, fordi ikke alle udsagn nødvendigvis er relevante for den socialfaglige vurdering eller tilstrækkeligt nuancerede uden faglig fortolkning (Andersen & Schnohr, 2022). Lene beskriver den samme tilgang til direkte brug af barnets udtalelser, hvilket hun uddyber således:

“Jeg vil gerne have, at det er skrevet så direkte som muligt ud fra, hvad de fortæller. Hvis de siger: ‘Jeg synes, det er fucking irriterende’, så er det dét, der står der, (...) fordi det er det, der kommer til udtryk. Og hvis jeg begynder at lave om, så synes jeg, at så kan de ikke genkende sig selv i det” (Bilag 4, s. 10).

Lene fremhæver vigtigheden af, at barnet kan genkende sig selv i den skriftlige dokumentation, og hun vælger derfor at citere barnet direkte. Citater kan ofte formidle situationer mere direkte end socialrådgiverens omskrivninger, fordi barnets stemme bliver tydelig gennem teksten og giver et mere virkelighedsnært indtryk af barnet. Citaterne bør derfor anvendes selektivt, især når barnets udsagn er karakteristiske eller betydningsfulde og tydeligt viser, hvordan barnet oplever situationen (Djurhuus, 2016).

I journaliseringen af en børnesamtale retter socialrådgiverne også et fokus på specifikke ordvalg heriblandt de overvejelser, der knytter sig til den effekt, som anvendelsen af du-form kan have i journaliseringen af en børnesamtale. Lene pointerer i interviewet, at anvendelsen af du-form i den skriftlige dokumentation kan blive grænseoverskridende for barnet at læse (Bilag 4, s. 10-11). Anna har undervist socialrådgivere i D Kommune i, hvordan socialrådgivere kan udarbejde et referat, der er fagligt forankret. Hun understreger, at dette kan gøres på forskellige måder:

“Der er jo også nogen, der skriver i du-form. (...) Jeg har altid skrevet det i tredje person. Fordi det er jo min opfattelse af det, der er sket. (...) Hvis jeg skriver, at du siger sådan og sådan, så er det jo en konstatering. (...) Hvis det var mig som ung, der skulle læse nogle akter, så ville jeg føle det som sådan: ‘Nå, sagde jeg det? Det synes jeg virkelig ikke, jeg sagde’. (...) Og jeg har også nogle kollegaer, som er helt uenige med mig. Som synes, at man skriver i du-form, fordi så er det mere direkte til barnet” (Bilag 3, s. 37-38).

Anna forklarer, at hun anvender tredjeperson, når hun skriver til og om barnet. Hun begrundet dette med, at formuleringer i du-form kan fremstå som konstateringer af barnets oplevelse. Ved at skrive i tredjeperson forsøger hun at skabe distance mellem barnet og de forhold, der beskrives, og dermed eksternalisere indholdet, så problemet adskilles fra personen. Hvis hun derimod anvendte du-form, vurderer hun, at journalnotatet i højere grad ville blive internaliserende, fordi sproget kan komme til at sammenkæde barnet direkte med problemets karakter eller årsag

(Andersen & Schnohr, 2022). Betina beskriver derimod, at hun anvender du-form, når hun skriver: "Vi talte om, du sagde" (Bilag 2, s. 18), idet hun mener, at det gengiver samtalen bedst muligt. Det kan vise nærvær og personlighed i journalen at bruge formuleringer som "jeg" eller "du" i forhold til modtageren. At skrive personligt indebærer samtidig overvejelser om tiltaleform og omtale af barnet. Der findes forskellige holdninger til, hvordan og i hvilket omfang personlige formuleringer bør anvendes i skriftlig dokumentation (Djurhuus, 2016), hvilket også kommer til udtryk hos vores informanter. Det er væsentligt at være opmærksom på, at anvendelsen af du-formen kan vanskeliggøre formuleringen af beskrivelser af problemer og barrierer, uden at disse implicit knyttes til barnet som person. Der er således forskel på, hvordan principper og retningslinjer foreskriver brugen af du-form, og hvordan denne anvendes og håndteres i praksis. Dette kan forstås i overensstemmelse med Andrew Abbotts terminologi, hvor der kan være en tendens til og ønske om at give de fagprofessionelle nogle konkrete handlingsinstrukser, men det kan være med til at øge risikoen for at skabe svage inferensslutninger, idet ræsonnementet reduceres til at følge instrukser frem for at fortolke den konkrete kontekst. Dette skyldes, at metoderne ofte er meget manuskriptprægede, hvis socialrådgiveren får en stærk handlingsvisning, kan der være en risiko for en instrumentel øvelse, som ikke er forenelig med karakteren af det felt, som udøves i det sociale arbejde (Møller, et al., 2021). I den konkrete dokumentationspraksis trækker socialrådgiveren på viden og erfaring udviklet i samspillet med målgruppen. Uanset formuleringsvalg skal udfordringer imidlertid fortsat beskrives klart og adskilt fra barnet, også når dokumentationen udformes i du-form (Larsen et al., 2024d).

Ovenstående perspektiver på socialrådgivernes ordvalg peger på, at der anvendes forskellige sproglige strategier i den skriftlige dokumentation. Denne variation afspejler, at sprogbrug i praksis ikke er fuldt standardiseret, men i høj grad beror på individuelle vurderinger og erfaringsbaseret viden. Konsekvensen kan være forskelle i, hvordan barnets perspektiv omsættes til skrift, hvilket kan vanskeliggøre en ensartet dokumentationspraksis. Samtidig må kvalitet forstås som et relativt og kontekstafhængigt begreb, der ikke kan reduceres til faste eller entydige kriterier (Dahler-Larsen, 2008). I denne sammenhæng kan det professionelle skøn, ifølge Grimen, forstås som en epistemisk kategori, hvor fagprofessionelle gennem praktisk ræsonneren vurderer konkrete situationer med henblik på at nå frem til en begrundet handling. I professionslitteraturen er der bred enighed om, at dette skøn er tæt knyttet til den enkelte socialrådgivers erfaringsbaserede viden (Kristensen, 2022).

4.1.5 Udfordringer med omsætning af inddragelse i praksis

Det fremgår af de foregående afsnit, at socialrådgiverne i begrænset omfang anvender faglige redskaber, der kan understøtte deres dokumentationspraksis, herunder redskaber der kan strukturere refleksioner over inddragelsen eller kvalificere den skriftlige fremstilling af barnets perspektiv. Denne mangel på metodiske redskaber kan have betydning for, hvordan den mundtlige inddragelse omsættes i skriftlig dokumentation. På den baggrund undersøger vi i det kommende afsnit, hvilke forhold der kan udfordre socialrådgiverne i processen med at oversætte indholdet fra børnesamtalen til konkret dokumentationspraksis, der både er fagligt begrundet og i overensstemmelse med kravene om reel inddragelse.

Anna fremhæver, hvordan kompleksiteten gør sig gældende i både arbejdet med udsatte børn og unge samt børn på det specialiserede socialområde. Derudover understreger hun, at socialrådgivere bør have den nødvendige faglige viden og kompetencer til at kommunikere med børn, også i særligt vanskelige eller sårbare situationer: “Det er virkelig komplekst. Og det er jo ikke kun på handicapområdet, det er jo også på udsatteområdet. (...) Jeg synes jo, at man som minimum burde have nogle kompetencer eller noget viden” (Bilag 3, s. 45). Anna peger på betydningen af personlige kompetencer, som ikke kan læres gennem bøger, men udvikles gennem erfaring og refleksion: “Men noget af det, som jeg synes er aller, aller, aller vigtigst, som man ikke kan læse sig til, det er altså personlige kompetencer” (Bilag 3, s. 38). De personlige kompetencer ses dermed som en forudsætning for socialrådgiverens evne til at etablere kontakt, skabe tillid og håndtere både sociale og følelsesmæssige dynamikker i mødet med barnet, familien og andre aktører. I praksis betyder de personlige kompetencer, at socialrådgiveren kan skelne mellem faktuel viden og antagelser eller subjektive fortolkninger, som kan være præget af følelser, samtidig med at man bevarer faglighed og integritet (Posborg, 2016). Den personlige og den faglige dimension hænger således tæt sammen og udgør tilsammen fundamentet for kvalificeret socialt arbejde, hvor barnets perspektiv og oplevelser kan blive hørt og taget alvorligt. Betina italesætter udfordringen ved manglende faglighed og udtaler:

“Det er faktisk enormt vigtigt at vide, hvad det er for et teoretisk ståsted, jeg kommunikerer ud fra lige nu. Hvis der så er noget, som kommer til at gå dårligt, så bliver det nemmere at gå tilbage og læse op på, hvad jeg kunne skrue på, og anvende et andet teoretisk afsæt (...). Jeg savner lidt at have den teoretiske faglighed med mig i mit arbejde” (Bilag 2, side 14).

Betina udtaler vigtigheden af at være bevidst om sit teoretiske afsæt for at kunne tilpasse og forbedre praksis. Hun påpeger også, at hun savner at kunne inddrage sin teoretiske faglighed i sit arbejde. Denne opfattelse deler Charlotte, som udtrykker et ønske om mere faglig viden, men samtidig i høj grad baserer sin praksis på erfaringer med målgruppen (Bilag 5, side 34). Anna fremhæver også betydningen af at trække på erfaring i arbejdet, særligt med fokus på, hvordan inddragelse kommer til udtryk i den skriftlige dokumentation:

“I forhold til skriftligheden, når man har mange års erfaring, så kommer det også til at ligge på rygraden. Så plejer jeg bare lige at skrive det her, eller så gør jeg det her. Det skal man i hvert fald være opmærksom på” (Bilag 3, side 48).

Anna italesætter, at socialrådgivere ofte trækker på deres erfaring, men understreger samtidig vigtigheden af at reflektere over egne handlinger og overvejelser og over hvorfor man gør, som man gør, frem for blot at handle ud fra vante rutiner og erfaringer. Informanternes beskrivelser viser, at behovet for kompetenceudvikling udgør en væsentlig udfordring for at omsætte forståelsen af inddragelse i praksis (Djurhuus, 2016). Fagligheden er en forudsætning for, at barnets perspektiv får reel betydning, og erfaring er ikke alene tilstrækkelig. Når socialrådgivere primært trækker på erfaring frem for teoretisk viden, kan det føre til rutiner og automatiseret praksis, hvor principperne for reel inddragelse ikke anvendes aktivt. Det kan ydermere vanskeliggøre anvendelsen af modeller, såsom Laura Lundy, hvor systematisk refleksion er afgørende for, at barnets inddragelse også kommer tydeligt til udtryk i den skriftlige dokumentation (Social- og Boligstyrelsen, 2024).

Erfaring er vigtig for det faglige skøn i sager på børne og ungeområdet, hvor det er socialrådgiverens vurdering, hvilken viden og tilgang der er mest relevant at trække på i den konkrete situation. Det professionelle skøn knytter sig til den enkelte socialrådgivers fagprofessionelle erfaringsbaserede viden, hvor erfaring ikke blot handler om at vide så meget som muligt, men det bliver ligeledes et spørgsmål om at være bevidst om, at man ikke ved alt, hvilket bliver betingelsen for at opnå nye erkendelser (Grimen, 2008). Dette kan forstås i overensstemmelse med Grimens udlægning om praktiske synteser, hvor den professionelles anvender forskellige kundskaber på en bestemt måde i praksis, fordi de udgør meningsfulde handlinger i skønsudøvelsen forstået som en helhed (Grimen, 2008). Når socialrådgiveren trækker på erfaring, handler vedkommende spontant og intuitivt på baggrund af en form for tavs viden, der er opbygget

gennem mange års praksiserfaring. Denne praksis indebærer, at erfaringsbaseret viden anvendes i selve handlingen, idet den professionelles dømmekraft aktiveres i konkrete situationer. Hvis man kombinerede erfaring med evidensbaseret viden, kan det være med til at styrke dømmekraften og modvirke subjektivt metodeanarki, hvor handlinger udelukkende baseres på personlige erfaringer (Christensen, 2021b).

Et andet perspektiv på socialrådgiverens skriftlige arbejde er, hvordan tiden er en faktor for muligheden for at skabe gode vilkår for det inddragende arbejde med børn. Charlotte beskriver dette nedenfor:

“Hvis man gerne vil lave en god inddragelse MED barnet, så er man nødt til at slække på noget af det andet. Og hvis man gerne vil gøre det sådan nogenlunde godt all around, så er man også nødt til at slække lidt på inddragelsen. (...) Altså på børneområdet sidder man jo med omkring 35-40 familier, hvor alle børnene skal inddrages i sagsbehandlingen. (...) Hvis du har 40 familier eller 40 børn, jamen så er det stort set umuligt, og dele sol og vind lige” (Bilag 3, s. 28).

Citatet viser, at Charlotte oplever at skulle prioritere mellem opgaver, da ressourcerne ikke rækker til fuld inddragelse af alle børn. Anna peger ligeledes på, hvordan høje sagstal kan gøre det vanskeligt at leve op til alle socialfaglige forpligtelser, når både dokumentation og inddragelse skal varetages. Hun beskriver, hvordan socialrådgiveren i sådanne situationer kan være nødt til at nedprioritere enkelte områder for at kunne opretholde en forsvarlig indsats på tværs af opgaverne (Bilag 3, s. 28). Inddragelse er tidskrævende og forudsætter et nærvær med barnet og en grundighed i at undersøge, hvad det enkelte barn har behov for, således inddragelsesprocessen bliver bæredygtig (Social- og Boligstyrelsen, 2024). Udsagnene fra informanterne peger på et krydspres, som kendetegner socialrådgiverens arbejdsvilkår, hvor der er begrænsede ressourcer til at udføre det sociale arbejde. I den konkrete situation, som både Anna og Charlotte beskriver, bliver deres copingstrategi at prioritere mellem den mundtlige og skriftlige inddragelse for at kunne gøre et nogenlunde arbejde hele vejen rundt. Dette kan forstås som et udtryk for worker bias, hvor den enkelte socialrådgiver må foretage faglige og professionelle prioriteringer af, hvilke opgaver der bør tildeles mest opmærksomhed (Christensen, 2021b). Inddragelsen risikerer dermed at blive nedprioriteret til fordel for opgaver, der opleves som mere presserende eller lettere at gennemføre inden for de givne rammer.

Betina fremhæver, at de administrative krav kan fjerne fokuset fra inddragelsen. Dette fremgår, når hun forklarer følgende: “Altså jeg synes vores, altså det her dokumentations-... Helvede. (...) Det er tid, der går fra de mennesker som vi faktisk er sat i verden for at skulle hjælpe” (Bilag 2, s. 14). Betina beskriver, hvordan fagsystemer såsom DUBU kan blokere for det inddragende arbejde, når der kræves bestemte afkrydsninger eller registreringer for, at man kan komme videre i det skriftlige sagsarbejde. Skriftligt sagsarbejde beskrives ofte af socialrådgivere på børne og ungeområdet som et bureaukratisk element, der tager tid fra socialt arbejde, som forbindes med den direkte dialog med barnet. Denne opfattelse står i kontrast til den faktiske organisering af myndighedsarbejdet, hvor undersøgelser viser, at socialrådgivere i praksis bruger langt over halvdelen af deres arbejdstid på skriftligt sagsarbejde (Andersen & Schnohr, 2022).

Ovenstående uddrag viser, at de organisatoriske og strukturelle rammer, som socialrådgiverne arbejder inden for, har væsentlig betydning for muligheden for at realisere idealet om reel inddragelse. Informanterne peger på begrænsede ressourcer og høje sagstal i det socialfaglige råderum, hvilket kan udfordre barnets mulighed for at få sit perspektiv afspejlet i beslutningsgrundlaget, også i tilfælde hvor socialrådgiverne fagligt tilstræber inddragelse. Inddragelse fremstår dermed ikke alene som et spørgsmål om faglig forståelse og intention, men også som et vilkårsbetinget anliggende, hvor socialrådgivere må navigere i spændingsfeltet mellem krav, ressourcer og professionelle idealer i den konkrete dokumentationspraksis.

4.2 Analyse af journalnotater

Analysen af journalnotaterne tager afsæt i en undersøgelse af, hvordan socialrådgiveren inden for det socialfaglige råderum omsætter forståelsen af inddragelse til konkret dokumentationspraksis. Informanterne giver udtryk for, at deres dokumentationspraksis ikke bygger på anvendelsen af konkrete metoder. Når de derimod uddyber, hvordan samtalen omsættes til journalnotater, bliver deres beskrivelser mere specifikke. Dette kan pege på, at socialrådgiverne handler ud fra en form for tavs viden (Grimen, 2008). Der findes eksempler på professionsudøvere, som i praksis ikke kan redegøre for, hvordan de udfører bestemte handlinger, men som alligevel er i stand til at vejlede og korrigere på en kompetent og professionel måde. Her illustreres det, hvordan en praksis kan udøves uden nødvendigvis at kunne udtrykke, hvordan den udøves. Journalnotaterne skal dermed blive vores indgang til at undersøge, hvordan socialrådgiverne handler på baggrund af denne tavse viden. De anonymiserede journalnotater kan synliggøre,

hvordan de konkret handler inden for det socialfaglige råderum, og hvordan teori, metode og redskaber kan skinne igennem, også når informanterne giver udtryk for noget andet (Gilje N. , 2017a). Journalnotaterne giver samtidig indblik i, hvilke faglige valg informanterne foretager i forhold til, hvilke oplysninger der fremhæves, og hvordan barnets perspektiv sprogligt formidles. Inden for disse rammer har socialrådgiveren mulighed for at foretage faglige prioriteringer, hvilket påvirker, hvordan barnets perspektiv synliggøres i den skriftlige dokumentation.

Dekonstruktion anvendes som metode til at undersøge, hvordan disse valg strukturerer og former dokumentationen af barnets perspektiv. Formålet med dekonstruktionen er at synliggøre de underliggende antagelser, værdier og magtstrukturer, der ligger til grund for, hvilke aspekter af barnets stemme der prioriteres eller marginaliseres (Kvale & Brinkmann, 2015b). På den måde kan analysen afdække, hvordan socialrådgiverens professionelle skøn og organisatoriske rammer påvirker, hvad der fremstår som legitimt og relevant i den skriftlige dokumentation, og dermed give indsigt i de spændinger og dilemmaer, der knytter sig til praksis i råderummet.

‘De 9 skriftlighedsprincipper’ anvendes ikke med henblik på at skabe en idealforståelse af dokumentationspraksissen, men derimod til at forstå, hvordan den skriftlige dokumentation kan påvirke inddragelsen. Fokus er dermed ikke på at vurdere kvaliteten af dokumentationen, men på at forstå, hvordan socialrådgiveren i praksis navigerer i det socialfaglige råderum, når inddragelse skal fastholdes skriftligt. Formålet er et teoretisk afsæt til at operationalisere og undersøge, hvad der sker i selve journalnotaterne, herunder hvordan dokumentationen kan understøtte inddragelsen af barnets perspektiv. Dette valg begrundes i, at der kan være en tendens til at give de fagprofessionelle konkrete handlingsinstrukser, hvilket ifølge Andrew Abbott kan øge risikoen for at skabe svage inferensslutninger. Hvis vi omvendt havde vurderet praksis ud fra principperne, kan der være en risiko for, at det sociale arbejde bliver teknisk og instrumentel, som ikke er forenlig med karakteren af det felt, som bliver udøvet inden for det sociale arbejde (Møller, Hermansen, & Møller, 2021).

4.2.1 Dokumentation af børns synspunkter i sagsbehandling

Det følgende afsnit undersøger dokumentationen af børns synspunkter i den skriftlige sagsbehandling, idet dokumentationen forstås som det sted, hvor socialrådgiverens forståelse af inddragelse konkret omsættes inden for det socialfaglige råderum. Informanterne beskriver inddragelse som et ideal, som ikke altid lader sig realisere i praksis. I den skriftlige dokumentation

foretager socialrådgiveren derfor valg om, hvilke dele af barnets synspunkter der inddrages, hvordan de formuleres, og hvilken vægt de tillægges i sagsbehandlingen (Larsen et al., 2024b). Disse valg afspejler det socialfaglige skøn og de prioriteringer, som socialrådgiveren må navigere efter i råderummet, når inddragelse skal omsættes fra begreb til praksis.

Larsen fremhæver, hvordan barnet skal inddrages i dokumentationen på en måde, der giver reel medindflydelse på, hvad der bliver skrevet om dem. Dette indebærer, at socialrådgiveren tydeligt formidler barnets udsagn og holdninger, eksempelvis gennem anvendelse af direkte eller indirekte citater samt sikrer, at barnets perspektiv ikke alene fremstår som en fortolkning, men som et selvstændigt bidrag til sagen (Larsen et al., 2024c). Vi er opmærksomme på, at socialrådgiveren ikke kan have fuld objektivitet, da enhver beskrivelse uundgåeligt bærer præg af socialrådgiverens forståelse af situationen (Djurhuus, 2022). Samtidig understreges det, at citater skal anvendes med faglig omtanke, så barnet ikke stilles til ansvar for problemstillinger, der ligger uden for barnets handle- og ansvarsfelt (Larsen et al., 2024c). I flere journalnotater ses eksempler på, at barnets perspektiv inddrages, men i varierende grad. Det fremgår eksempelvis af følgende journalnotat: "Barnets motivation for forandring: X vil gerne flytte hjemmefra. Han er motiveret for, at det skal lykkes og motiveret for at få en stabil økonomi, så han kan få mulighed for at flytte hjemmefra" (Bilag 6, s. 9). Her synliggøres den barnets ønsker og motivation, hvilket fremhæves af Larsen som en dokumentationspraksis, hvor barnet er i centrum (Larsen et al., 2024a). Samtidig er udsagnet formuleret i en sammenfattende form uden direkte citater, hvilket kan gøre det uklart, hvordan den unge selv har formuleret sine ønsker, og i hvilken grad formuleringen er socialrådgivers fortolkning (Djurhuus, 2022).

I et andet journalnotat anvendes en mere dialognær dokumentationsform, hvor barnets overvejelser gengives mere detaljeret: "UT spørger, om der er nogle efterskoler, hun har kigget på. X fortæller, at det har hun ikke, men er inspireret af [anonymiseret efterskole]. X tænker, at det godt kunne være samme efterskole som Y, men at det ikke behøves at være. Det skal bare være en specialefterskole og gerne med noget kunst. (...) X tænker, at hun gerne vil på efterskole, og rådgiver må gerne undersøge, hvilke muligheder der er" (Bilag 6, s. 4). Her fremstår barnets perspektiv tydeligt og nuanceret, og barnets ønsker får betydning for den videre sagsbehandling. Dokumentationen understøtter således barnets reelle inddragelse, idet barnets stemme både synliggøres og gives handlingsmæssig betydning (Larsen et al., 2024c).

Omvendt ses eksempler på journalnotater, hvor inddragelsen fremstår mere begrænset. I et notat anføres det, at: "Formålet med samtalen er at udarbejde en ungeplan. UT har lavet et udkast,

som gennemgås detaljeret. X kommer med sine holdninger til indhold og ændringer” (Bilag 6, s. 2). Her beskrives barnets inddragelse primært som reaktion på et allerede udarbejdet oplæg. Ændringerne fremgår uden kontekst, og barnets egne ønsker og prioriteringer træder mindre tydeligt frem. Dette kan indikere en mere symbolsk inddragelse, hvor barnets indflydelse begrænses til justeringer frem for medskabelse af indholdet (Jensen & Sørensen, 2023). Symbolsk inddragelse udfordrer intentionen med at inddrage barnet i dokumentationen, så de har en reel medindflydelse på, hvad der bliver skrevet om dem (Larsen et al., 2024c).

I flere journalnotater tydeliggøres det, hvordan socialrådgiveren i den skriftlige dokumentation beskriver barnets oplevelse af inddragelsen samt de fysiske rammer for samtalen. Dette ses blandt andet i formuleringen: “X siger, at det er rart som nu, hvor vi går en tur” (Bilag 6, s. 11). Udsagnet synliggør barnets præference for en bestemt rammesætning af samtalen og indikerer, at socialrådgiveren er opmærksom på, hvordan samtaleform og kontekst påvirker barnets deltagelse. Når barnets udsagn får betydning for tilrettelæggelsen af kontakten, kan dette ses som et udtryk for reel inddragelse, idet barnets perspektiv ikke alene dokumenteres, men også tillægges praktisk betydning (Jensen & Sørensen, 2023). Denne form for inddragelse kan relateres til Lundys element Rum, som omhandler etableringen af fysiske og mentale betingelser, der muliggør barnets deltagelse på egne præmisser. Rum forudsætter, at tid, omgivelser og den professionelle tilgang tilpasses det enkelte barns behov og forudsætninger, så barnet kan deltage trygt og uforstyrret (Social- og Boligstyrelsen, 2024b). I dette journalnotat fremstår dokumentationen som et udtryk for, at socialrådgiveren anvender sit socialfaglige råderum til at justere rammerne for samtalen i overensstemmelse med barnets oplevelse, hvilket understøtter barnets mulighed for deltagelse og dermed den reelle inddragelse. Ligeledes fremgår barnets holdninger eksplicit i punktform, eksempelvis: “X er glad for skoleskifte,” “X ønsker ikke, at hendes mor får hendes nummer,” og “X ønsker på sigt overnattende samvær med sin far” (Bilag 6, s. 12). Disse formuleringer bidrager til at synliggøre barnets perspektiv i sagen, men uden yderligere kontekst kan det være uklart, hvordan udsagnene er fremkommet, og hvordan de indgår i den samlede socialfaglige vurdering (Larsen et al., 2024h).

Samlet set viser ovenstående, at socialrådgiverne i varierende grad formår at omsætte barnets stemme og perspektiv i den konkrete dokumentationspraksis. Barnets udsagn dokumenteres kontekstualiseret og tillægges betydning for den videre sagsbehandling, hvilket kan være med til at understøtte den reelle inddragelse af barnet i den skriftlige dokumentation. Omvendt kan

manglende kontekst, sammenfattende formuleringer og foruddefinerede handleplaner begrænse barnets perspektiv (Larsen et al., 2024c). Variationerne kan forstås som udtryk for, hvordan socialrådgivere navigerer i det socialfaglige råderum, når hensynet til systematik, beslutningskrav og inddragelse skal balanceres i dokumentationsarbejdet.

4.2.2 Eksternaliserende dokumentationen, hvor problemet adskilles fra barnet

I det følgende afsnit rettes der fokus mod, hvordan barnets udfordringer og problemstillinger fremstilles i den skriftlige dokumentation. Dette findes relevant, da denne eksternaliserende dokumentation kan belyses, hvordan forståelser af inddragelse ikke blot kommer til udtryk gennem tydeliggørelse af barnets stemme, men også gennem hvordan socialrådgiveren fortolker barnets udfordringer i den skriftlige praksis. Ifølge Larsen skal socialrådgiveren være særlig opmærksom på sproglige formuleringer, således at problemer adskilles fra barnet som person. Dette udspringer af en kritik af en traditionel, problemfokuseret skriftlighed, hvor barnets adfærd risikerer at blive gjort til en del af barnets identitet (Larsen et al., 2024d). Derudover fremhæves betydningen af at tydeliggøre den kontekst, hvori barnets adfærd eller udsagn opstår. Når konteksten ikke fremgår, kan problemadfærden fremstå som noget, der bor i barnet, frem for som en reaktion på konkrete situationer eller relationelle forhold (Larsen et al., 2024h). Dermed rettes opmærksomheden mod en eksternaliserende tilgang til dokumentation, hvor barnets udfordringer ikke kobles til barnets identitet (Andersen & Schnohr, 2022).

I flere journalnotater ses eksempler på, hvordan socialrådgiverne i praksis nuancere deres fremstilling af barnet i deres dokumentationspraksis. I et journalnotat vurderes det eksempelvis, at: “X har været i en positiv udvikling i forhold til at lære at sætte ord på egne følelser og behov. X fremstår usikker, når hun roses i forhold til hendes udvikling, og hun ses svært ved at være i den form for kontakt, idet X ønsker at snakke om noget andet” (Bilag 6, s. 20). Her beskrives barnets reaktion i en konkret situation, hvilket er i overensstemmelse med intentionen om at beskrive handlinger frem for identitet (Larsen et al., 2024d). Samtidig tydeliggøres konteksten, som er ros og opmærksomhed, hvilket understøtter at placere adfærden i en specifik kontekst (Larsen et al., 2024h). Et andet eksempel viser ligeledes, hvordan kontekstualisering kan bidrage til, at barnets adfærd ikke står alene: “X tænker, at det godt kunne være samme efterskole som Y, men at det ikke behøves at være. (...) X kan selv tage bus, men ikke tog lige nu. X ved ikke, hvordan man køber billet til toget” (Bilag 6, s. 4). I dette journalnotat forklares barnets

begrænsning i forhold til transport gennem konkrete omstændigheder frem for manglende evner. Dermed understøttes eksternaliseringen af problemet, idet udfordringen adskilles fra barnets person og sættes i relation til manglende erfaring og viden (Larsen et al., 2024d).

Der fremgår også journalnotater, hvor eksternalisering i mindre grad omsættes i dokumentationspraksis. I formuleringen: “X var meget vred på undertegnede” (Bilag 6, s. 15) nævnes barnets reaktion uden en nærmere beskrivelse af den situation eller de forhold, der har udløst vreden. Når konteksten udelades, kan vreden komme til at fremstå som et karaktertræk hos barnet, hvilket strider mod intentionen om at undgå identitetsfastlåsende beskrivelser (Larsen et al., 2024d). Samtidig mangler den kontekstualisering, som Larsen fremhæver som centralt for at forstå barnets adfærd (Larsen et al., 2024h).

Lignende udfordringer ses i journalnotatet: “Tidligere været meget kontakt med mor, men det er blevet minimeret” (Bilag 6, s. 8). Her fremgår ændringen i kontakten uden forklaring eller faglig begrundelse. Manglen på kontekst kan medføre, at barnets situation fremstår uklar, og at ansvarsplaceringen i sagen bliver utydelig. Tydeliggørelse af konteksten bliver afgørende for at undgå, at barnet indirekte bliver gjort ansvarlig for forhold, der ligger uden for barnets kontrol (Larsen et al., 2024h). I et andet journalnotat anføres det, at “Når tingene ikke fungerer, så vokser det indvendigt på X, og det kommer først til udtryk senere.” (Bilag 6, s. 9). Formuleringen peger på barnets reaktionsmønster, men uden en konkret beskrivelse af de situationer, der henvises til. Selvom notatet efterfølgende fremhæver, at barnet taler med kontaktpersonen om håndtering af situationerne, forbliver adfærden delvist løsrevet fra sin kontekst. Dette illustrerer, hvordan manglende kontekstualisering kan svække eksternaliseringen (Andersen og Schnohr, 2022). Det gælder også i situationer, hvor intentionen om at formidle barnets perspektiv er til stede (Larsen et al., 2024h).

Socialrådgiverens skønudøvelse fremstår også som et vigtigt redskab til at navigere i råderummet for journalnotaterne, når problemet skal adskilles fra barnet. Socialrådgiveren vurderer, hvilke aspekter af barnets udfordringer der bør fremhæves, hvordan de formuleres, og hvilken vægt de tillægges i den skriftlige dokumentation. Grimen formulerer det professionelle skøn som en proces, hvor vedkommende vurderer en konkret situation og træffer en fagligt begrundet beslutning om handling, frem for at anvende regler mekanisk (Grimen, 2008). Skønudøvelsen synliggør, hvordan socialrådgivere balancerer faglige idealer, organisatoriske krav og tidspres, samtidig med at forståelsen af inddragelse omsættes til konkret dokumentation, hvilket gør det muligt at vurdere, hvordan barnets perspektiv synliggøres i praksis.

Ovenstående tydeliggør, hvordan socialrådgiverne i varierende grad anvender eksternaliserende dokumentation i deres skriftlige praksis. Når barnets adfærd beskrives som situationsbestemt og indlejret i en tydelig kontekst, understøttes en eksternaliserende forståelse, hvor barnets handlinger ses i samspil med omgivelserne (Andersen & Schnohr, 2022). Omvendt kan manglende kontekstualisering og korte, konstaterende formuleringer bidrage til, at barnets udfordringer fremstår individualiserede. Denne variation peger på en central udfordring i dokumentationspraksis og kan forstås som udtryk for, hvordan socialrådgivere anvender professionelt skøn og navigerer i det socialfaglige råderum, når forståelsen af barnets situation og inddragelse skal omsættes til skriftlig dokumentation (Larsen et al., 2024h).

4.2.3 Opmærksomhed på forskellen mellem observationer og vurderinger

I det følgende afsnit undersøges socialrådgiverens skelnen mellem observationer og vurderinger, idet forskellen afspejler socialrådgiverens faglige skøn og prioriteringer i dokumentationen. Larsen understreger vigtigheden af, at socialrådgiveren tydeligt adskiller observationer fra faglige vurderinger i den skriftlige dokumentation. Observationer forstås som direkte og neutrale registreringer af, hvad der konkret er set, hørt eller sanset i en given situation, og de bør være formuleret på en måde, så andre fagpersoner principielt ville kunne iagttage det samme. Vurderinger er derimod socialrådgiverens faglige fortolkninger af observationerne. Denne adskillelse bidrager til, at barnet lettere kan genkende sig selv i dokumentationen, idet fakta og tolkninger ikke kombineres, hvilket reducerer risikoen for, at barnet føler sig misforstået eller fejlbedømt (Larsen et al., 2024g).

I flere journalnotater ses eksempler på, at en tydelig adskillelse mellem observationer og vurderinger sker gennem strukturen i dokumentationen. I et journalnotat fremgår det eksempelvis under overskriften: “Faglig vurdering”, at “indsatsen med kontaktpersonen fortsætter, og det vurderes, at X profiterer af indsatsen, og at den tjener sit formål” (Bilag 6, s. 6). Selvom vurderingen er tydeligt markeret som en faglig konklusion, fremstår den relativt overordnet og uden eksplicitte faglige refleksioner. En socialfaglig vurdering kan forstås som en refleksiv mellemfase mellem problemidentifikation og indsats, hvor socialrådgiveren fagligt begrundet sine overvejelser i det socialfaglige råderum (Djurhuus, 2016). I det konkrete eksempel fremgår konklusionen, men det er uklart, hvilke observationer og faglige overvejelser den bygger på. Dette illustrerer en kendt udfordring, hvor faglige refleksioner forbliver implicite og i højere grad baseres på tavs viden, frem for at blive tydeligt formidlet i dokumentationen (Djurhuus, 2016). Derudover italesatte informanterne ved interviews, hvordan de ikke anvender redskaber

eller metoder i dokumentationen, hvorimod denne opbygning af journalnotatet illustrerer en konkret skildring mellem beskrivelse og vurdering, hvilket kan betyde, at journaliseringen kendetegnes ved en form for tavs viden. Den praktiske kundskab kendetegnes ved handlinger, bedømmelser, vurderinger og skønsudøvelse. Tavs viden beskrives som: ”We can know more than we can tell” (Grimen, 2008, s. 79). I den forbindelse er der meget socialfaglig viden om, hvilke vidensformer vedkommende ikke kan tilegne sig, hvis der ikke kan udføres bestemte handlinger (Grimen, 2008). Når der således opstår en diskrepans mellem informanternes udtalelser i interviewet og den konkrete dokumentationspraksis skildring mellem observationer og vurderinger, kan det være et udtryk for at praksis er en kropslig kundskab, som er indlejret i indøvede kropslige færdigheder og fortrolighed med omgivelserne (Grimen, 2008).

Samtidig er selve samtalens indhold journaliseret særskilt, hvilket understøtter adskillelsen af observationer og vurderinger. Et andet journalnotat illustrerer, hvordan observationer kan fremstå konkrete og genkendelige gennem detaljerede beskrivelser af barnets adfærd: ”X går i et hurtigt tempo, mens vi går i byen. X fortæller ikke meget af sig selv og svarer ofte på foranledning af spørgsmål. Inde i Normal er X meget undersøgende og prøver forskellige ting på hånden, dufter til parfumerne o.l. X ses i samtalen smile, når der tales om far og ting, der italesættes med glæde” (Bilag 6, s. 12). Her beskrives barnets verbale og nonverbale adfærd uden umiddelbar fortolkning. Beskrivelsen af, at barnet smiler, fungerer som en observation, der kan danne grundlag for en senere vurdering, men som i sig selv ikke konkluderer noget om barnets følelsesmæssige tilstand. Denne form for dokumentation giver socialrådgiveren mulighed for at fremhæve væsentlige forhold omkring barnets fremtoning, samtidig med at sproget forbliver fagligt præcist og forståeligt for barnet (Djurhuus, 2022).

Empirien viser også eksempler på, hvor grænsen mellem observation og vurdering bliver mindre tydelig. I et journalnotat anføres det, at: ”det vurderes, at X trods de forskellige ting, hun har oplevet, virker til at være i ro” (Bilag 6, s. 12). Selvom formuleringen er markeret som en vurdering, indgår der efterfølgende flere fortolkninger af barnets tilstand og belastning, herunder at barnet er ”fyldt op” af mange børnesamtaler, og at ændringer som nyt telefonnummer har været nødvendige for at skabe ro i barnets hverdag og nervesystem. Her sammenflettes observationer og vurderinger, hvilket kan gøre det vanskeligt at gennemskue, hvilke konkrete iagttagelser vurderingen bygger på. Dette kan udfordre intentionen om at adskille observationer fra vurderinger, idet barnet kan have svært ved at genkende sig selv i de mere abstrakte fortolknin-

ger (Larsen et al., 2024g). Derimod fremstår følgende notat som et klart eksempel på observation: “X er træt. Han drikker en booster. Han fortæller, at han kun har sovet én time i nat. Han kan ikke svare på, hvad årsagen til dette er” (Bilag 6, s. 2). Her gengives konkrete handlinger og udsagn uden fortolkning, hvilket tydeligt adskiller observation fra vurdering. Denne form for dokumentation skaber et solidt grundlag for senere faglige vurderinger og bidrager til gennemsigtighed i sagsbehandlingen (Larsen et al., 2024g).

Uddragene peger på, at socialrådgiverne i vid udstrækning udviser opmærksomhed på sondringen mellem observationer og vurderinger, særligt når denne tydeliggøres gennem eksplicite overskrifter og en struktureret opbygning af journalnotaterne. Når observationer fremstilles konkret og adskilt fra fortolkninger, understøttes dokumentationens gennemsigtighed samt barnets mulighed for genkendelse. Omvendt kan sammenblanding af iagttagelser og vurderinger udfordre intentionen om klar adskillelse og skabe uklarhed om grundlaget for de socialfaglige vurderinger (Larsen et al., 2024g). Forskellene i praksis kan forstås som udtryk for, hvordan socialrådgivere anvender professionelt skøn i dokumentationsarbejdet og navigerer i det socialfaglige råderum, når hensynet til systematik og faglig vurdering skal balanceres i den skriftlige fremstilling.

4.2.4 Let forståelig dokumentation med forklaring af professionelle udtryk

I det følgende afsnit undersøges, hvordan socialrådgivere anvender specifik sprogbrug i dokumentationspraksissen. Anvendelsen af professionelle begreber og forkortelser analyseres som et udtryk for socialrådgiverens faglige skøn og håndtering af inddragelse i den skriftlige dokumentation. Analysen af de kvalitative interviews har desuden synliggjort, at informanterne benytter forskellige sproglige strategier i dokumentationspraksissen. Disse variationer indikerer, at sprogbrug ikke er standardiseret, men i høj grad formes af individuelle faglige vurderinger, erfaringer og forståelser af inddragelse inden for det socialfaglige råderum. På denne baggrund finder vi det relevant at undersøge, hvordan sprog anvendes i konkrete journalnotater. Socialrådgiveren skal anvende et sprog, der er forståeligt for forskellige modtagere. Det indebærer, at socialrådgiveren bør undgå indforståede begreber, fagspecifikke forkortelser og fremmedord. Hvis det er nødvendigt for konteksten at anvende fremmedord, lovparagraffer eller fagbegreber, skal disse uddybes, således de bliver forståelige for modtageren (Larsen et al., 2024k).

I flere journalnotater ses, at socialrådgiveren anvender forkortelser som en integreret del af referatet. I et eksempel bruges betegnelsen ‘UT’ konsekvent gennem hele dokumentationen,

hvor der en enkelt gang anvendes 'rådgiver', når socialrådgiveren skal referere til sig selv. Dette fremgår blandt andet af følgende uddrag: "UT præsenterer sig selv og oplyser, at grunden til mødet, er opfølgning på kontaktpersonsindsatsen og at UT gerne vil møde X, så UT ved hvem hun er" (Bilag 6, s. 3). Anvendelsen af 'UT' kan være vanskelig at afkode for en part uden myndighedsrolle, da det ikke umiddelbart fremgår, at forkortelsen refererer til undertegnede og dermed betyder jeg. En uklar angivelse af afsender kan gøre det vanskeligt for modtageren at identificere, hvem der handler eller udtaler sig i teksten (Larsen et al., 2024k).

Derudover fremgår det af journalnotaterne, at socialrådgiverne anvender fagspecifikke forkortelser i den konkrete dokumentationspraksis: "[Anonymiseret kontaktperson] foreslår, at der tilføjes punkt ift. X ønsker mere kontakt med sin familie. X mener ikke at det er relevant at dette indføres i UP, da han ikke ser behov for KP-støtte til at udføre ønsket" (Bilag 6, s. 2). Sådanne forkortelser bør generelt ikke være fremtrædende i en beskrivelse, da de kan gøre dokumentationen ukonkret og skabe risiko for misforståelser, når betegnelserne ikke er alment kendte. Det kan derfor ikke forventes, at læseren umiddelbart forstår betydningen af forkortelserne eller afsenderens intention med dokumentationen (Djurhuus, 2022). I stedet kunne betegnelserne være udfoldet, eksempelvis ved at skrive 'kontaktperson' i stedet for 'KP' og 'ungeplan' i stedet for 'UP', for at øge klarheden og tilgængeligheden i teksten.

Omvendt viser journalnotatet også, at nogle socialrådgivere aktivt anvender betegnelsen 'jeg' i deres journalnotater, når de beskriver egne handlinger eller udsagn. Dette fremgår eksempelvis af følgende formulering: "I dag skal vi tale om, at der skal afholdes møde i Ankestyrelsen og hvorfor dette møde afholdes. X fortæller, at hun godt ved, at der er møde d. 16. maj. Jeg fortæller X, at jeg tror mødet i Ankestyrelsen er lidt som da hun var med i børn og ungeudvalget" (Bilag 6, s. 18). Ankestyrelsen er et komplekst myndighedsniveau, som normalt ikke er umiddelbart tilgængeligt for et barn. Ved at sammenligne mødet med barnets tidligere erfaringer fra børn og ungeudvalget formidles betydningen gennem en konkret og genkendelig reference. På denne måde omsættes et abstrakt, juridisk begreb til et meningsfuldt billede, der kan understøtte barnets forståelse og deltagelse i samtalen (Larsen et al., 2024k).

Ovenstående uddrag illustrerer, hvordan socialrådgiverne anvender fagspecifikke forkortelser som en integreret del af den skriftlige dokumentation, hvilket kan vanskeliggøre forståelsen for modtagere uden indgående kendskab til myndighedens arbejdsprog. Samtidig fremstår der

variationer i dokumentationspraksis, hvor nogle socialrådgivere uddyber begreberne og anvender en mere personlig formidlingsform. Disse forskelle kan skabe uklarhed om både afsenderposition og formål med dokumentationen og dermed udfordre gennemsigtigheden i, hvordan barnets inddragelse er foregået, samt hvilken vægt barnets perspektiv har haft i sagsbehandlingen. Variationerne kan således forstås som udtryk for, hvordan socialrådgivere navigerer i det socialfaglige råderum, når forståelsen af inddragelse skal omsættes til konkret skriftlig praksis. Disse forskelligheder i anvendelsen af specifik sprogbrug i den skriftlige dokumentation kan være et udtryk for, hvordan socialrådgiveren har en høj grad af skønsudøvelse i det socialfaglige råderum. Det må her benævnes, at det teoretiske kendskab bliver fortolket på forskellige måder, og udøveren må derfor vælge, hvilke elementer, som er passende i den konkrete situation. Socialrådgiveren må derfor i enhver situation eksplicit eller implicit foretage en række skønsbaserede beslutninger, som står i mere eller mindre vilkårlige forhold til den teoretiske kundskabsbase, som der handles ud fra (Grimen, 2008). Det kan samtidig være et udtryk for, hvordan selve skønsudøvelsen i stor grad er organisationsspecifik, idet journalnotaterne repræsenterer socialrådgivere fra tre forskellige kommunale kontekster (Grimen, 2008). Viden om organisationen er vigtig, da den tager højde for de forhold, ressourcer og begrænsninger, der gør sig gældende i den konkrete organisation, som socialrådgiveren er en del af (Møller, Hermansen, & Møller, 2021).

Kapitel 5 – diskussion af arbejdsvilkår og kompetenceudvikling

Projektets analyse viser, at socialrådgiverens mulighed for at inddrage barnet i den skriftlige dokumentation udfordres af et samspil mellem strukturelle rammevilkår og faglige forudsætninger. Informanterne giver udtryk for en fælles idealforståelse af inddragelse som en vigtig del af det socialfaglige arbejde, hvilket understøttes af Barnets Lovs krav om løbende inddragelse. Samtidig peger analysen på, at dette ideal er vanskeligt at omsætte i praksis, idet socialrådgiverens skønsudøvelse påvirkes af tid, sagsmængde og organisatorisk støtte (Christensen, 2021b). Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt en mere inddragende dokumentation primært kræver forbedrede arbejdsvilkår, styrket faglighed, eller begge faktorer må forstås som gensidigt afhængige.

På den ene side viser empirien, at arbejdsvilkårene udgør en rammesættende faktor. Høje sags-tal, tidsbegrænsninger og øgede dokumentationskrav skaber et prioriteringspres, hvor inddragelse ofte må afvejes mod andre opgaver. Under disse vilkår kan socialrådgiveren komme til at fokusere på opgaver, der er mest nødvendige eller lettest gennemførlige (Christensen, 2021b), hvilket kan medføre, at barnets perspektiv nedprioriteres eller får et mere symbolsk præg i dokumentationspraksissen. Informanterne bliver bedt om at redegøre for, hvilke arbejdsvilkår de vurderer som mest udfordrende for at sikre reel inddragelse, hvortil Anna svarer: “Tid er en VIRKELIG VIGTIG FAKTOR” (Bilag 3, s. 21). Inddragelsen bliver ikke kun et spørgsmål om faglig formåen, men afhænger også af organisationens strukturelle rammer. Dette viser sig også hos Dansk Socialrådgiverforenings vilkårsundersøgelse fra 2023, hvor 81,2 % af socialrådgivere på børne- og ungeområdet angiver, at manglende tid udgør en forhindring, når børn og unge skal inddrages i egen sag. Det er samtidig tiden, som flest angiver, når de skal pege på forhindringer i forhold til at få inddraget (Dansk Socialrådgiverforening, 2023).

Når Anna skal formulere, hvad der kan forbedre arbejdsvilkårene for den konkrete dokumentationspraksis, fortæller hun således: “Jeg synes virkelig, at man skulle arbejde lidt på at (...) få lov til at optage samtaler” (Bilag 3, s. 47). Hun påpeger, at muligheden for at optage samtaler kan bidrage til at lette tidspresset, idet socialrådgiveren i mindre grad behøver at fokusere på notatpligten under samtalen og i stedet kan udarbejde dokumentationen mere effektivt efterfølgende. Samtidig kunne lydoptagelser mindske risikoen for, at væsentlige nuancer går tabt i overgangen fra mundtlig samtale til skriftlig dokumentation, hvilket kan styrke både dokumentationens kvalitet og barnets oplevelse af at blive hørt.

På den anden side italesættes det, hvordan forbedrede arbejdsvilkår ikke nødvendigvis sikrer en mere inddragende dokumentationspraksis, idet socialrådgiverens skønsudøvelse rummer et fagligt afsæt. Det professionelle sociale arbejde kan ikke reduceres til et forhold mellem teori og praksis, men derimod skal der handles i lyset af forskningsbaseret viden, stærke praktiske færdigheder og være i stand til at vurdere komplekse situationer på en etisk forsvarlig måde (Gilje, 2017b). Informanterne peger på, at socialrådgivere mangler faglige redskaber for at omsætte idealet om inddragelse til praksis. Når Anna skal beskrive, hvilke kompetencer der vurderes vigtige for det inddragende arbejde, italesætter hun: “Man kan læse 700 bøger om alle mulige teorier, men det er sjældent, at det fungerer sådan i praksis” (Bilag 3, s. 40). Annas udsagn indikerer, hvordan teoretiske idealer ofte opleves som vanskelige at omsætte i praksis, hvor hun tilføjer, at de personlige kompetencer er vigtige i det inddragende arbejde.

Omvendt fremhæver Betina betydningen af et tydeligt fagligt ståsted: “Det er faktisk enormt vigtigt at vide, hvad det er for et ståsted, jeg arbejder ud fra, fordi hvis der så er noget, som kommer til at gå dårligt, så bliver det nemmere at gå tilbage og sadle om” (Bilag 2, s. 14). Hun fremhæver, hvordan den faglige bevidsthed også kan være med til at justere den konkrete praksis. Disse forskellige opfattelser af, hvilke kompetencer der kan være relevante for arbejdet, kan være med til at illustrere, hvordan relationen mellem teori og praksis er et ‘både-og’, der rummer muligheder for skøn i socialrådgiverens socialfaglige råderum. Dette kan skyldes, at der er mange forskellige holdninger til, hvordan der bedst skabes forbindelse mellem teori og praksis i det sociale arbejde. På den ene side er der socialrådgivere, som vurderer, at evidensbaserede teorier kan løfte den faglige kvalitet, hvor der på den anden side er socialrådgivere, der fremhæver betydningen af den professionelles erfaring og personlighed (Kristensen, 2022). Kvalificeret skønsudøvelse kræver et bevidst fagligt afsæt, hvor teori, erfaring og barnets perspektiv kobles i det konkrete arbejde. Grimen understøtter dette ved at påpege, at forholdet mellem teori og praksis er grundlæggende problematisk, og praksis ofte domineres af erfaringsbaseret viden, hvis teorien ikke operationaliseres (Grimen, 2008). Dermed handler kompetenceudvikling ikke blot om viden, men om evnen til reflektivt at anvende teori og erfaring i konkrete situationer med børn (Kristensen, 2022).

På den ene side kan ses det, at praksisnær kompetenceudvikling er afgørende for at omsætte idealer om inddragelse til handling. Uden konkret viden om metoder og redskaber vil socialrådgivere have begrænset mulighed for at dokumentere barnets perspektiv systematisk. På den

anden side bliver det tydeligt, hvordan kompetence ikke er tilstrækkeligt alene, hvis de strukturelle rammer fortsat er pressede, vil de fleste socialrådgivere have svært ved at prioritere inddragelse i praksis. Dette kan forstås i relation til Lipskys teori om street-level bureaucracy, hvor frontmedarbejdere må navigere i et krydspres mellem organisatoriske krav og begrænsede ressourcer. Når strukturelle rammer som begrænset tid og høj sagstamme, kan det vanskeliggøre socialrådgiveres prioritering barnets inddragelse, også i tilfælde med bedvidsthed om fagligt ståsted. Regeloverholdelse og dokumentationskrav kan dermed kolliderer med idealet om løbende inddragelse af barnets perspektiv (Jespersen, 2004).

Lene bliver spurgt, hvordan hun håndterer praksisændringer, hvortil hun svarer: “Når der kommer nye krav, så er det ofte sådan, at jeg selv må finde ud af, hvordan jeg skal ændre den måde, jeg arbejder på” (Bilag 4, s. 24). Lene beskriver, hvordan ansvaret for kompetenceudvikling ofte individualiseres. Informanternes forskellige opfattelser af kompetenceudvikling kan på den ene side forstås i lyset af socialrådgivernes individuelle erfaringer, men må på den anden side også ses i sammenhæng med den organisatoriske kontekst, som de arbejder inden for. Organisationer kan ikke lære uden individer, der lærer, og det er derfor nødvendigt at skabe betingelser for, at medarbejdere kan tilegne sig viden gennem egne og andres erfaringer. Samtidig er individuel læring ikke tilstrækkelig i sig selv, idet den viden, som individer opnår, skal gøres synlig, deles og anvendes bredt i organisationen for at få organisatorisk betydning (Jacobsen & Thorsvik, 2014). Dermed bliver kompetenceudvikling ikke alene et spørgsmål om faglig viden, men også om, hvorvidt de strukturelle rammer giver mulighed for at omsætte denne viden i praksis. Organisationer er ydermere aktive i deres omgivelser, hvortil de præges af økonomisk, politisk og social forandring (Kaufmann & Kaufmann, 2010). Derfor er det også vigtigt, at en ny teori som led i det sociale arbejde ikke ses som en statisk model, men snarere internaliseret, således den over tid kan forandres, såfremt der kommer nye tiltag, som påvirker feltet (Kildedal, 2008).

Arbejdsvilkår og faglig kompetenceudvikling bliver dermed gensidigt afhængige forudsætninger for, hvordan socialrådgivere kan navigere i det socialfaglige råderum i en inddragende dokumentationspraksis. På den ene side skaber bedre arbejdsvilkår et nødvendigt råderum for inddragelse, men uden praksisnær kompetenceudvikling kan det være svært at udnytte råderummet til dets fulde potentiale. På den anden side vil faglig opkvalificering have begrænset effekt, hvis strukturelle vilkår hindrer fælles læring og tid til forberedelse. Den gensidige afhængighed understreger behovet for en helhedsorienteret tilgang, hvor organisatoriske rammer

tilpasses samtidig med, at socialrådgiverens faglige kompetencer styrkes (Kildedal, 2008). Vidensdeling, faglige fællesskaber og ledelsesopbakning kan sikre, at kompetencer internaliseres og anvendes systematisk i praksis (Kaufmann & Kaufmann, 2010). Et ideelt fokusområde er derfor en kombination af bedre arbejdsvilkår, samtidig med at socialrådgivere får praksisnær og operationaliseret kompetenceudvikling, der understøtter inddragelse af barnets perspektiv i den konkrete dokumentationspraksis.

Kapitel 6 – konklusion

For at besvare projektets problemformulering: *”Hvordan navigerer socialrådgivere i det socialfaglige råderum, når forståelsen for inddragelse skal omsættes i den konkrete dokumentationspraksis på børne- og ungeområdet?”* peger projektets analyse på flere relevante elementer. Socialrådgivere navigerer forskelligt i det socialfaglige råderum, hvilket kan medføre forskellige vurderinger af, hvordan barnets perspektiv bør repræsenteres i den konkrete dokumentationspraksis.

Generelt for informanterne er der en forståelse af inddragelse som en proces, hvor barnets perspektiv skal høres, anerkendes og indgå meningsfuldt i sagsbehandlingen. Informanterne fremhæver derudover en kompleksitet i det øgede fokus på inddragelse efter Barnets Lov, da det kan være vanskeligt at inddrage særligt små børn og børn med funktionsnedsættelser, hvilket får betydning for den efterfølgende dokumentation, hvor barnets perspektiv i mindre grad vil fremgå. Dette begrundes med, at denne gruppe både kan være kompleks at inddrage og samtidig kan have et større behov for at blive skånet for sagens indhold. Inddragelse af denne målgruppe viser en tendens, hvor inddragelsen opleves uhensigtsmæssig og symbolsk, fordi der i højere grad tages hensyn til Barnets Lov § 5 stk. 3 om inddragelse frem for barnets bedste. Informanternes forståelse bliver således ikke alene et formelt krav, men et socialfagligt ideal, der er tæt knyttet til et nutidigt børnesyn, hvor barnet betragtes som aktør i eget liv.

Analysen viser samtidig, at der er betydelige forskelle i, hvordan forståelsen af inddragelse omsættes i den konkrete dokumentationspraksis. I nogle journalnotater fremstår inddragelsen som reel, idet barnets stemme synliggøres gennem konkrete citater af barnets egne ønsker og oplevelser, som desuden videreføres og tillægges betydning i den efterfølgende sagsbehandling. I andre tilfælde antager inddragelsen et mere symbolsk præg, når barnets perspektiv kun omtales overordnet eller primært indgår som reaktioner på allerede fastlagte planer, uden at barnets egen meningsdannelse træder tydeligt frem i dokumentationen. Denne forskel kan belyses med afsæt i Lundys model for børneinddragelse, som understreger, at barnet ikke blot skal høres for at bidrage til systemet, men at barnets perspektiver også får indflydelse på de beslutninger, der træffes. Når barnets udsagn gengives konkret og integreres i den videre sagsbehandling, kan det således forstås som reel inddragelse, mens mere overordnede gengivelser af barnets synspunkter indikerer en inddragelse, der i højere grad fremstår symbolsk. Lovgivning og faglige forståelser af børneinddragelse giver normative retningslinjer for, hvordan børn

bør inddrages, men der ses der samtidig, at socialrådgivere i praksis må foretage situerede og skønsbaserede vurderinger. Det indebærer, at begrebet 'inddragelse' ikke kan oversættes direkte, men socialrådgiveren må fortolke og tilpasse begrebet til barnets alder, modenhed og funktionsniveau samt sagens karakter.

Sprogbrugen i dokumentationen viser sig at være central for, hvordan inddragelsen kommer til udtryk. Anvendelse af eksternaliserende og kontekstualiserende sprog kan bidrage til at adskille barnets udfordringer fra barnets identitet og dermed understøtte en respektfuld og inddragende fremstilling. Omvendt kan manglende kontekst eller brug af kategoriserende beskrivelser medvirke til, at barnet fremstår som problembærer og vanskeliggøre barnets mulighed for at genkende sig selv i sagsakterne, hvilket kan få betydning for både barnets oplevelse af inddragelse og for sagens videre forløb. Undersøgelsen identificerer samtidig en faglig usikkerhed i omsætningen af forståelsen af inddragelse til konkret dokumentationspraksis. I praksis findes en række velbeskrevne metoder og redskaber til brug for selve samtalen med barnet, hvorimod der er mangel på metodiske retningslinjer for den efterfølgende dokumentationspraksis. Socialrådgiverne efterspørger derfor øget faglighed og kompetenceudvikling i arbejdet med at skrive barnets perspektiv frem på en systematisk og inddragende måde. Analysen viser endvidere, at skriftlighedsprincipper, der har til formål at understøtte en inddragende dokumentationspraksis kan være vanskelig at anvende i praksis. Informanterne peger eksempelvis på, at anvendelsen af du-form, som har til hensigt at gøre dokumentationen mere tilgængelig og inkluderende for barnet, kan opleves som konstaterende eller fastlåsende af barnets identitet. Af denne grund fravælger nogle socialrådgivere bevidst denne sprogbrug, på trods af at intentionen bag den er at styrke inddragelsen. Dette understreger, at faglige retningslinjer for dokumentation forudsætter skønsmæssige overvejelser inden for det socialfaglige råderum, for at kunne omsættes på en meningsfuld måde i den konkrete dokumentationspraksis.

Hertil kommer organisatoriske vilkår som høje sagstal og tidspres, der begrænser socialrådgivernes råderum og kan medføre prioriteringer, hvor inddragelsen reduceres for at imødekomme systemets krav. Socialrådgiverne peger særligt på manglende tid som en væsentlig barriere for inddragelse. Det høje tidspres medfører, at de i praksis bliver nødt til at prioritere mellem opgaver, hvilket ofte betyder, at enten inddragelsen af barnets forældre eller den skriftlige dokumentation må nedprioriteres for at kunne levere en fagligt forsvarlig indsats hele vejen rundt. Den manglende tid kan være problematisk i arbejdet med inddragelse, da opbygningen af en

tillidsfuld relation til barnet er en forudsætning for, at inddragelsen kan lykkes, hvilket understøtter Lipskys teori om, at frontlinjemedarbejdere opererer i et krydspres karakteriseret ved ressourceknaphed og omfattende krav. Derudover viser analysen, at økonomiske hensyn kan skabe spændinger mellem socialrådgivernes faglige vurderinger og de faktiske handlemuligheder, idet barnets perspektiv kan fremgå tydeligt i dokumentationen, men ikke nødvendigvis bliver afgørende for den endelige beslutning.

Projektet tog indledningsvist afsæt i en forforståelse af, at inddragelse primært må forstås som et lovkrav, og alle målgrupper derfor i udgangspunktet bør inddrages ensartet i sagsbehandlingen. Informanterne har nuanceret vores forståelse, idet projektets resultater peger på, at inddragelse ikke kan realiseres gennem en standardiseret tilgang, men i stedet må tilpasses den konkrete situation, barnets alder, funktionsniveau og sagens karakter. Dette tydeliggør, at inddragelse i praksis er en situeret og relationel proces frem for en fast metode. Samtidig fremstår omsætningen af dette ideal som vanskelig og kompleks i den konkrete dokumentationspraksis. Den skriftlige dokumentation baserer sig i højere grad på socialrådgiverens professionelle skøn. Hermed udvides det socialfaglige råderum, hvilket både rummer muligheder for faglig refleksion og forskelligartet dokumentationspraksis, idet dokumentationen i høj grad afhænger af den enkelte socialrådgivers vurderinger og prioriteringer.

Samlet set viser projektet, at socialrådgivere navigerer i et krydspres mellem juridiske krav, organisatoriske rammer og socialfaglige idealer. Det socialfaglige råderum anvendes løbende til at foretage skøn over, hvordan barnets stemme bedst kan indgå i dokumentationen, men råderummet er samtidig begrænset af strukturelle vilkår. Inddragelse er et krav i socialrådgivernes arbejde, men realiseringen i dokumentationspraksis afhænger i høj grad af de konkrete rammer, kompetencer og prioriteringer, som den enkelte socialrådgiver navigerer inden for.

Referenceliste

- Andersen, L., & Schnohr, K. L. (2022). Det skriftlige arbejdes formål og funktion i sagsbehandlingen med børn, unge og familier. I A. Matthiessen, A. M. Villumsen, A. S. Jørgensen, & S. M. Sieling-Monas, *Tekster og kommunikation i socialt arbejde* (s. 125-142). Samfundslitteratur.
- Barnets Lov, jf. LBK nr. 282 af 17. marts 2025, som senest ændret ved lov nr. 746 af 20. juni 2025
- Bønsing, S. (2019). Undersøgelsesprincippet. I S. Bønsing, *Forvaltningsret - lærebog for statskundskab* (s. 145-150). Jurist- og økonomiforbundets forlag.
- Børnerådet. (2016). *Håndbog i børneinddragelse*. Børnerådet.
- Bengtsson, T. T., & Henze-Pedersen, S. (2022). *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet – En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv (VIVE).
- Bergmann, B. L. (2015). Det sociale arbejdes grundforudsætninger – systematisk sagsarbejde. I M. Hougaard, & L. R. Højbjerg, *Socialt arbejde med børn, unge og familier* (s. 295-326). Hans Reitzels Forlag.
- Charmaz, K. (2018). Grundtræk i Grounded Theory. I M. Järvinen, & N. Mik-Meyer, *Kvalitet analyse - Syv traditioner* (s. 173-213). Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, A. B. (2021b). *Socialrådgiveren i frontlinjen - en introduktion til street-level bureaucracy i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, M. (2021a). *Videnskabsteori og socialt arbejde: en grundbog*. Samfundslitteratur.
- Dahler-Larsen, P. (2008). Kvalitetsperspektiver og -kriterier. I P. Dahler-Larsen, *Kvalitetens beskaffenhed*. Syddansk Universitetsbilag.
- Dansk Socialrådgiverforening. (2023). *Arbejdspres og økonomi - Resultater fra Dansk Socialrådgiverforenings rundspørge blandt socialrådgivere på børne- og familieområdet*. Dansk Socialrådgiverforening.
- Dansk Socialrådgiverforening. (September 2025). *Arbejdspres og økonomi tvinger socialrådgivere på kant med borgernes retssikkerhed*. Hentet fra Dansk Socialrådgiverforening: <https://socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2025/09/Arbejdspres-og-oekonomi-tvinger-socialraadgivere-paa-kant-med-borgernes-retssikkerhed.pdf>
- Databeskyttelsesloven, jf. LBK nr. 289 af 8. marts 2024, som senest ændret ved lov nr. 1784 af 28. december 2023
- De Forenede Nationer konventionen om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen), FN konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, BKI nr. 2 af 11. januar 2016
- Djurhuus, L. (2016). Skriftlighed i socialt arbejde. I R. Posborg, H. Nørrelykke, & H. Antczak, *Socialrådgivning og socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.
- Engen, M., Østergaard, P., Svensson, C. F., & Nielsen, V. B. (2022). Anvendt kvalitativ metode. I M. Engen, P. Østergaard, C. F. Svensson, & V. B. Nielsen,

- Problembaserede undersøgelser - På socialrådgiveruddannelsen* (s. 147-158). Hans Reitzels Forlag.
- Folketingets Ombudsmand. (7. november 2025). *Overblik #10 Begrundelse*. Hentet fra Myndighedsguiden: <https://www.ombudsmanden.dk/find-viden/myndighedsguiden/generel-forvaltningsret/10-begrundelse#heading14>
- Gilje, N. (2017a). Hermeneutik - teori og metode. I M. Järvinen, & N. Mik-Meyer, *Kvalitativ analyse - syv traditioner* (s. 127-152). Hans Reitzels Forlag.
- Gilje, N. (2017b). Profesjonskunnskapens elementære former. I N. Gilje, *Kvalifisering til profesjonell yreksutøvelse* (s. 21-33). Universitetsforlaget.
- Good Tape. (24. November 2025). *About*. Hentet fra Good Tape: <https://goodtape.io/blog/about/>
- Grimen, H. (2008). Profesjon og kunnskap. I H. Grimen, *Profesjonsstudier* (s. 71-85). Universitets Forlag .
- Guldager, J. (2015). Hermeneutik. I J. Guldager, *Videnskabsteori - En indføring for praktikere* (s. 117-143). Akademisk Forlag.
- Hansen, S. J. (2015). De politiske, organisatoriske, finansielle og lovgivningsmæssige rammer på børn og unge-området. I L. R. Højbjerg, & M. Hougaard, *Socialt arbejde med børn, unge og familier* (s. 15-17). Hans Reitzels Forlag.
- Harly, K. (2016). Postmoderne perspektiver på praksis. I K. Harly, *Socialt arbejde i teori og kontekst - En grundbog* (s. 301-325). Akademisk Forlag.
- Henriksen, A.-K., Nielsen, H. S., & Antczak, H. B. (2025). *Socialfagligt arbejde med anbringelser - en grundbog*. Akademisk forlag.
- Henriksen, K. (2015). Spændvidden i socialrådgiveres arbejdsfunktioner og opgaver. I K. Henriksen, *Metodiske tilgange i socialt arbejde* (s. 17-36). Hans Reitzels Forlag.
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen, S. (2022). Forberedelse og udførelse af kvalitative interviews . I J. H. Ingemann, L. Kjeldsen, I. Nørup, & S. Rasmussen, *Kvalitative undersøgelser i praksis - Viden om mennesker og samfund* (s. 169-196). Samfundslitteratur.
- Jacobsen, D. I., & Thorsvik, J. (2014). Hvad kendetegner en lærende organisation? I D. I. Jacobsen, & J. Thorsvik, *Hvordan organisationer fungerer* (s. 332-340). Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitative analysetraditioner i samfundsvidenskabelig forskning*. Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, B. S., & Sørensen, K. M. (2023). *Børneinddragelse i socialt arbejde*. Samfundslitteratur.
- Jespersen, P. K. (2004). Organisationssociologiske forståelser af bureaukratiet og den offentlige forvaltnings organisation. I P. K. Jespersen, *Bureaukratiet. Magt og effektivitet* (s. 57-79). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Juul, T. R. (6. April 2025). *Generelt*. Hentet fra Inddragelse: Sådan inddrager vi barnet i den skriftlige dokumentation: <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/inddragelse-saaan-inddrager-vi-barnet-i-den-skriftlige-dokumentation/>
- Kaufmann, G., & Kaufmann, A. (2010). Perception. I G. Kaufmann, & A. Kaufmann, *Psykologi i organisation og ledelse* (s. 149-180). Akademisk forlag .

- Kildedal, K. (2008). Kvalitet og faglighed i det sociale arbejdes praksis. I M. H. Jacobsen, & K. Pringle, *At forstå det sociale arbejde - sociologi og socialt arbejde* (s. 179-198). Akademisk Forlag.
- Kloppenborg, H. S., & Lausten, M. (2020). Hentet fra Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling: <https://www.vive.dk/media/pure/4vlpmlzj/4119491>
- KOMBIT. (25. December 2025). *Digitalisering - Udsatte Børn og Unge (DUBU)*. Hentet fra KOMBIT: <https://kombit.dk/loesninger/dubu>
- Kongsgaard, L. T. (2017). *Multiteoretisk praksis i socialt arbejde*. Samfundslitteratur.
- Koushede, V., & Nielsen, L. (2015). *ABC FOR MENTAL SUNDHED – fra retorik til handling*. SIFs Forlag.
- Kristensen, C. (2022). Socialt arbejde – En dialogisk praksis mellem fag og sag. I C. Kristensen, *Sammenhenger i sosialt arbeid* (s. 1-15). Universitetsforlaget.
- Kristiansen, S. (2017). Fortolkning, forforståelse og den hermeneutiske cirkel. I M. Järvinen, & N. Mike-Meyer, *Kvalitativ analyse* (s. 143-172). Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). Rapportering af interviewviden. I S. Kvale, & S. Brinkmann, *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (s. 339-368). Hans Reitzels Forlag .
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015a). Forberedelse til interviewanalyse. I S. Kvale, & S. Brinkmann, *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (s. 249-266). Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015b). Dekonstruktion. I S. Kvale, & S. Brinkmann, *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (s. 299-300). Hans Reitzels Forlag.
- Larsen, M. (2024). Stigende interesse i aktindsigt. I M. Larsen, *Blikke fra dem du skriver om. Børn og unges aktindsigt* (s. 14-15). Akademisk forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024a). Forord. I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 7-8). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024b). Indledning. I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 9-18). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024c). 1. Hvordan inddrager du børn i skriveprocessen. I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 19-26). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024d). 2. Hvordan skriver du om børns udfordringer og problemer? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 27-38). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024e). 3. Hvordan tydeliggør du tekstens afsender? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 39-42). Akademisk Forlag.

- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024f). 4. Hvordan tydeliggør du tekstens kilder. I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 43-48). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024g). 5. Hvordan adskiller du observationer og vurderinger? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 49-54). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024h). 6. Hvordan tydeliggør du konteksten? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 55-62). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024i). 7. Hvordan tydeliggør du tekstens formål? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 63-68). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024j). 8. Hvordan skriver du neutralt? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 69-74). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024k). 9. Hvordan skriver du forståeligt for modtageren? I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 75-80). Akademisk Forlag.
- Larsen, M., Svendsen, I. L., & Andersen, B. B. (2024l). 12. Fagligt afsæt for de 9 skriftlighedsprincipper. I M. Larsen, I. L. Svendsen, & B. B. Andersen, *Med barnet på skulderen. 9 skriftlighedsprincipper. Om at skrive med og om børn og unge i udsatte positioner* (s. 89-96). Akademisk Forlag.
- Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. LBK nr. 354 af 2. april 2025, som senest ændret ved lov nr. 745 af 20. juni 2025
- Magnusen, J. (2022). Skriftlighedens funktionalitet og dysfunktionalitet. I A. Matthiessen, A. M. Villumsen, A. S. Jørgensen, & S. M. Sieling-Monas, *Tekster og kommunikation i socialt arbejde* (s. 99-113). Samfundslitteratur.
- Marcus, G. E. (1995). Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography. *Annual Review of Anthropology*, 95-115.
- Møller, M. Ø., Hermansen, A., & Møller, S. Ø. (2021). Fagprofessionel dømmekraft . I M. Ø. Møller, A. Hermansen, & S. Ø. Møller, *Faglighed og styring - Fagprofessionel dømmekraft på socialområdet* (s. 61-86). Djøf Forlag.
- McIlvenny, P. (31. 10 2025). *What is DOTE*. Hentet fra DOTE:
<https://www.dote.aau.dk/what-is-dote>
- Nielsen, D. K. (2022). Når sagsakter bliver læst som livshistorier. *Socialrådgiveren*, 28-32. Hentet fra Når sagsakter bliver læst som livshistorier:
<https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/naar-sagsakter-bliver-laest-som-livshistorier/>

- Nilson, R. (2009). genealogi og magt . I R. Nilson, *Michel Foucault - En introduktion* (s. 69-116). Hans Reitzels Forlag .
- OpenAI. (29. December 2025). *Forside design forslag*. Hentet fra ChatGPT: <https://chatgpt.com/share/6951dfe6-c29c-8011-ac61-fede4d0dfcc6>
- Pedersen, O. (2021). Teoretisk introduktion. I O. Pedersen, *Magt i socialt arbejde* (s. 17-22). Samfundslitteratur.
- Posborg, R. (2016). Myndighedsudøvelse og sagsbehandling. I R. Posborg, H. Nørrelykke, & H. Antczak, *Socialrådgivning og socialt arbejde* (s. 195-220). Hans Reitzels Forlag.
- Rasmussen, T. J. (2025). Inddragelse: Vi skal beskrive barnets problemer - ikke barnet som problem. *Socialrådgiveren* 02/25, 28-33.
- Riessman, C. K. (2017). Nattativ analyse i samfundsvidenskaberne. I M. Jävinen, & N. Mik-Meyer, *Kvalitativ analyse - De syv traditioner* (s. 235-272). Hans Reitzels Forlag .
- Ringø, P., & Christensen, M. (2022). *Anvendt videnskabsteori*. Hans Reitzels Forlag.
- Sjørup, L. B., Straarup, R., Springborg, H. A., & Lerche, S. B. (2023). *Børnerådets principper for god børneinddragelse*. Børnerådet.
- Social- og Ældreministeriet. (13. Oktober 2025). *Social- og Ældreministeriet*. Hentet fra Aftale mellem regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne om reformen Børnene Først: https://www.sm.dk/Media/638458470388233831/Aftaletekst_Boernene_Foerst_maj2021_UA.pdf
- Social- og boligministeriet. (13. Oktober 2025). *Børnene Først*. Hentet fra Social- og boligministeriet: <https://www.sm.dk/arbejdsmraader/boern-og-unge-i-udsatte-positioner/boernene-foerst>
- Social- og Boligstyrelsen. (2023a). *Håndbog om ICS og udredningsværktøjet* (Årg. 2. udgave). Social- og Boligstyrelsen.
- Social- og Boligstyrelsen. (2023b). *Håndbog om barnets lov*. Social- og Boligstyrelsen.
- Social- og Boligstyrelsen. (2024). *Laura Lundys model for børneinddragelse - målrettet myndighedsområdet* . Social- og Boligstyrelsen i regi af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv.
- Social- og boligstyrelsen. (16. December 2025a). Hentet fra Inddragelse af børn og unge: <https://www.sbst.dk/boern/videnscenter-om-boerneinddragelse-og-udsatte-boerns-liv/redskaber/inddragelse-af-boern-og-unge>
- Social- og boligstyrelsen. (16. Decemeber 2025b). Hentet fra ADL (Almindelig Daglig Levevis): <https://www.sbst.dk/handicap/doevblindhed/om-medfoedt-doevblindhed/bevaegelse-og-mobility/adl>
- Social- og ældreministeriet. (u.d.). *Social- og boligministeriet*. Hentet fra Aftaletekst Børnene Først: https://www.sm.dk/Media/637563365976554690/Aftaletekst%20Børnene%20Først_FINAL-udsendt.pdf
- Socialrådgiverforening, D. (21. September 2025). *Kommunerne kan ikke leve op til barnets lov grundet mangel på ressourcer*. Hentet fra Socialrådgiverne: <https://socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2025/05/Kommunerne-kan-ikke-leve-op-til-barnets-lov.pdf>

- Svensson, K., Johnsson, E., & Laanemets, L. (2009a). Faglige roller og faglig kompetence. I K. Svensson, E. Johnsson, & L. Laanemets, *Handlingsmæssigt råderum i socialt arbejde* (s. 89-111). Akademisk Forlag.
- Svensson, K., Johnsson, E., & Laanemets, L. (2009b). Handlingsmæssigt råderum og viden. I K. Svensson, E. Johnsson, & L. Laanemets, *Handlingsmæssigt råderum i socialt arbejde* (s. 212-228). Akademisk Forlag.
- Szulevicz, T. (2020). Deltagerobservation. I S. Brinkmann, & L. Tanggaard, *Kvalitative metoder - en grundbog* (s. 97-115). Hans Reitzels Forlag.
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2020a). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann, & L. Tanggaard, *Kvalitative metoder - En grundbog* (s. 33-63). Hans Reitzels Forlag.
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2020b). Kvalitet i kvalitative studier. I L. Tanggaard, & S. Brinkmann, *Kvalitative metoder - en grundbog* (s. 657-670). Hans Reitzels Forlag.
- Thagaard, T. (2004). Teori og data. I T. Thagaard, *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode* (s. 176-199). Akademisk Forlag .
- Villumsen, A. M. (2022). Indsatsområdet 1: Børn- og ungeområdet. I A. Matthiessen, A. M. Villumsen, A. S. Jørgensen, & S. M. Sieling-Monas, *Tekster og kommunikation i socialt arbejde* (s. 119-123). Samfundslitteratur.